

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

BROTTLIGHETEN TAR INTE SOMMARLOV

En kvalitativ undersökning om straffreduktion och ungdomskriminalitet

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete,
15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher
education credits

Kandidatnivå

Vårterminen 2020

Författare: Josefine Johansson och Rebecca
Håkansson

Handledare: Björn Jonsson

Abstract

Titel: Brottsligheten tar inte sommarlov - en kvalitativ undersökning om straffreduktion och ungdomskriminalitet

Författare: Josefine Johansson och Rebecca Håkansson

Sveriges riksdagspartier har länge diskuterat den nu befintliga straffreduktionen. Debatten kännetecknas av en ambivalens där partierna inte kunnat enas om ett gemensamt beslut. Ambivalensen kring debatten utgjorde därmed huvudfokus i vår undersökning.

Syftet med studien var att analysera riksdagspartiernas åsikter kring straffreduktion över tid och hur de i debatterna framställer unga lagöverträdare samt ungdomsbrottslighet. 11 riksdagsdokument undersöktes, dessa var fördelade på 20 år. Dokumenten utgjordes av debatter och motioner för var femte år under den undersökta tidsperioden. Vi använde oss av en kvalitativ forskningsdesign med förankring i diskurs -och dokumentanalys. Det teoretiska ramverket utgjordes av *socialisationparadigm* och *kontrollparadigm* samt begreppet *identitetskonstruktion*. Resultatet påvisade att åsikterna kring unga lagöverträdare skiljer sig åt till viss del mellan de olika partierna, men samtidigt framkom många likheter i beskrivningen av den unga lagöverträdaren samt orsaker till brottsligt beteende. Härmed belyste resultatet att föräldransvar och tidiga insatser var de mest framkommande brottsåtgärderna. Den unga beskrevs framförallt som en individ med avsaknad av trygga vuxna under uppväxttiden. Partiernas åsikter kring straffreduktion ledde till att vi kunde lokalisera en tydlig åsiktsförändring av framförallt Socialdemokraterna. Genom resultatet kunde vi påvisa att ett paradigmskifte skett i samhället, från ett socialisationsfokuserat samhälle till ett samhälle med tydliga kontrollåtgärder.

Keywords: Straffreduktion, unga lagöverträdare, kriminalpolitik, ungdomskriminalitet, dokumentanalys

Innehållsförteckning

1. Inledning och problemformulering	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Avgränsning.....	2
1.3 Disposition	3
2. Bakgrund	4
2.1 Aktuellt lagrum för straffreduktion.....	4
2.2 Aktuellt lagrum för unga lagöverträdare.....	5
2.2 Historiskt omtankesperspektiv på unga lagöverträdare	7
3. Kunskapsläget om kriminalitet.....	9
3.1 Statliga offentliga utredningar	9
3.1.1 Beskrivning av ungdomen.....	10
3.1.2 Åtgärdsarbete	11
3.1.3 Internationellt perspektiv	13
3.2 Aktuell forskning	13
3.2.1 Frihetsberövandets påverkan	14
3.2.2 Återfallsprevention	15
3.2.3 Samhällsmedborgarens syn på rättsväsendet	16
4. Teoretiska perspektiv.....	18
4.1 Kontrollmodellen	18
4.2 Socialisationsmodellen	19
4.3 Paradigm.....	21
4.4 Identitetskonstruktion.....	21
5. Metod och metodologiska överväganden	23
5.1 Val av metod	23
5.2 Urval och urvalsprocess.....	24
5.3 Analysmetod	26
5.4 Metoddiskussion	27
5.5 Forskningsetiska överväganden	28
5.6 Studiens tillförlitlighet.....	29
6. Resultat och analys	31
6.1 Ungdomskriminalitetens orsaker	31
6.1.1 Individuella egenskaper och genus	31
6.1.2 Individen i samhället.....	32
6.1.3 Brottslighet som karriär.....	33
6.1.4 Försummande familjeförhållanden	35
6.1.5 Avsaknad av trygg bekantskap.....	36
6.1.6 Bristande skolmiljö.....	37
6.1.7 Omgivande förhållanden	37

6.1.8 Socioekonomiska livsvillkor.....	38
6.2 Brottslighetens åtgärder.....	39
6.2.1 Betydelse av familjerelation	39
6.2.2 Skolan som resurs	40
6.2.3 Samverkan och involvera civilsamhället i samverkan.....	41
6.2.4 Ålder och ansvar	43
6.2.5 Fängelse mindre lämpligt	45
6.2.6 Bryta segregation och motverka fattigdom.....	46
6.3 Åsiktförskjutningar över tid	47
6.3.1 Politiska partier i rörelse	47
6.4 Sammanfattning av resultatet	52
7. Avslutande diskussion.....	55
7.1 Arbetets påverkan på socialt arbete och förslag för framtida forskning.....	57
Referenser	

1. Inledning och problemformulering

Straffreduktionen har under de senaste åren utgjorts av en stor ambivalens inom Sveriges riksdagspartier. Ambivalensen kännetecknas av varierande synsätt kring straff och dess konsekvenser men likaså synen på unga vuxnas utveckling och behandling. Straffreduktionen för unga 15–21 år innebär en särbehandling i rättsväsendet, både i påföljdsvalet och handläggningen av ärendet (Socialstyrelsen, 2020, s.41). Under en längre tidsperiod har debatten kring en ändring i lagstiftningen förts i Sveriges riksdag, men år 2020 har ännu inget skett. Riksdagspartierna har problematiserat frågan och 2018 framställdes en statlig utredning i ämnet. I den statliga offentliga utredningen *Slopad straffrabatt för unga myndiga* (2018:65) beskrivs problematiken om att straffa unga lagöverträdare som vuxna. Utredarna återkommer ständigt till unga vuxnas mognadsprocessen som först är helt utvecklad efter 25 års ålder (s.355f). För unga lagöverträdare mellan 18–21 år fanns det vid denna tidpunkt i regeringens intresse att utvärdera straffreduktionen, eftersom riksdagen inte stod enad.

En ambivalens kan dessutom utläsas i samhället utifrån massmedia. Dagens Nyheter beskriver rabatten som oetisk men samtidigt framtagen genom förnuft. Rättssystemets fokus på rehabilitering och motverkning av återfall väger högre än offrets rättvisa (Schreiber, 2018, 2 juni). *Dagens Nyheter*s ledarskribenten Schreiber skriver i artikeln *Straffrabatt; det är smart att visa hänsyn* (2018): “Är det till exempel konsekvent att man anses vara tillräckligt mogen för att gifta sig, rösta i allmänna val och ratta en bil på motorvägen vid 18 års ålder, men fortfarande straffas som ung upp till 21? [...] En våldtäkt är naturligtvis inte mindre smärtsam för att förövaren är ung.” (s.2). Men samtidigt väcks argument kring ungas återfallsrisk vid fängelsestraff och att de behöver få en andra chans att hitta rätt i livet (Schreiber, 2018, 2 juni). De två kriminologerna Du Rées och Sarnecki motsäger sig Schreiber i *Dagens nyheter*s debattsida genom att påpeka att avskräckning inte kommer hjälpa utan istället fokuserar kriminologerna på vikten av att tidigt identifiera kriminalitet (2013, 8 april).

Riksdagsdebatterna har stor påverkan på socialt arbete då det är starkt influerat av de beslut och lagar som bestäms i Sveriges riksdag. Målgruppen unga vuxna 18 till 21 år har tidigare varit till största del socialtjänstens ansvar. Vid en lagförändring kommer denna målgrupp på så sätt komma i kontakt med andra aktörer från samhällets olika resurser. Utifrån samhällsrelevans utgör riksdagen det högsta beslutande organet, det är den som sätter grunden för samhällets normer och påverkar samhället i stort.

I och med denna ambivalens i samhället kommer vi undersöka hur de unga lagöverträdarna framställs i riksdagsprotokoll och motioner från riksdagen med fäste i en historisk bakgrund. Genom denna aktuella debatt har vi ett intresse att undersöka frågan för att skapa en större uppfattning kring riksdagsledamöternas åsikter samt att kunna förstå vad en eventuell lagändring får för konsekvenser för samhället och dess diskurs. Till följd av att det inte finns en stor andel forskning kring ämnet har uppsatsen i avsikt att bidra med ny kunskap inom ämnet.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka och analysera hur riksdagspolitiker under de två senaste decennierna diskuterar straffreduktionens betydelser för ungdomsbrottslighet och den unga brottslingens utveckling. Det utförs med en förankring i ett historiskt perspektiv för att erhålla en djupare förståelse kring den rådande samhällsdebatten om brottspåföljder för unga lagöverträdare.

Uppsatsen innehåller följande frågeställningar:

- Hur framställs ungdomsbrottslighet och den unga lagöverträdaren av riksdagsledamöterna?
- Hur framställs straffreduktionen vid ungdomsbrottslighet av riksdagsledamöterna?
- På vilket sätt går det att förstå riksdagsledamöters argument kring straffreduktion under den undersökta tidsperioden?

1.2 Avgränsning

Vi har valt att begränsa oss till endast straffreduktionen som gäller unga lagöverträdare mellan 18–21 år, på grund av att det är denna målgrupp som utgör största fokus i debatterna kring avskaffandet. Under avsnittet kring kunskapsläget inom ämnet kommer vi använda oss av både en svensk kontext men också en internationell kontext. Begränsningen sker utifrån de 11 dokument vi valt att analysera. Under arbetet med denna uppsats upptäcktes det att straffreduktionen benämndes med olika ord i riksdagsdebatterna och media. De ordkombinationer vi hittade var: straffrabatt, ungdomsrabatt och straffreduktion. Vi upplever

att straffreduktion är det minst värdeladdade ordet, således kommer vi som författare hädanefter använda begreppet i vår uppsats. Däremot kommer ordvalen i citaten inte ändras då det kan påverka betydelsen för analysen.

1.3 Disposition

Först kommer vi att presentera en *bakgrund*, där lagrum samt en historisk framställning av *ungdomskriminalitet* och straffreduktion kommer att beskrivas. Sedan kommer det rådande *kunskapsläget* att framställas med hjälp av statliga offentliga utredningar samt internationell forskning och svensk forskning. I efterföljande avsnitt presenteras våra *teoretiska perspektiv* som valts för att kunna analysera våra data. Materialet kommer analyseras utifrån socialisations- och kontrollparadigm och begreppet identitetskonstruktion. Sedan beskrivs *metoden* och de *metodologiska överväganden* där vi beskriver hur vi har gått tillväga och vad vi använt oss av för metod för att kunna genomföra vår studie. Till sist framställs vår *analys* och *diskussion* där vi presenterar vår data och förankrar den med vår tidigare forskning samt teoretiska perspektiv och begrepp för att sedan komma fram till vårt resultat. I diskussionen vidgar vi vårt resultat med hjälp av egna reflektioner samt forskningens påverkan på framtiden.

2. Bakgrund

I kapitlet redogörs lagrum för både straffreduktionen och andra relevanta lagrum för unga lagöverträdare. Vidare beskrivs ett historiskt perspektiv på kriminalpolitiken med fokus på unga lagöverträdare.

2.1 Aktuellt lagrum för straffreduktion

Det påföljdssystem som varje land förankrar utgår från de normer och värderingar som är grundläggande i samhället. Det betyder både att värderingarna utgör en tydlig och stark grund för vilka påföljder en brottslig handling bör erhålla och hur samhället ska hantera dessa individer som utför brottsliga handlingar (Börjesson, 1966, s.11). I och med denna tankegång så redovisas nedan straffreduktionen för unga lagöverträdare i 29 kap. 7§ Brottsbalken (SFS 1962:700):

Har någon begått brott innan han eller hon fyllt tjuogoett år, ska hans eller hennes ungdom beaktas särskilt vid straffmätningen. Rätten får då döma till lindrigare straff än vad som är föreskrivet för brottet.

För brott som någon har begått innan han eller hon fyllt tjuogoett år får inte dömas till svårare straff än fängelse i tio år. Om fängelse på längre tid och på livstid är föreskrivet för brottet eller om det följer av 26 kap. 2 §, får dock dömas till fängelse i högst fjorton år. Lag (2009:396)

Särbehandling av unga lagöverträdare har funnits sedan 1930-talet men har sedan dess ändrat utformning ett antal gånger. Den senaste ändringen gjordes 2009 då lagstiftarna lade till "hon" för att göra den mer korrekt i betydelsen, då den bör användas vid all prövning av ungdomsbrottslighet oavsett kön på förövaren. Paragrafen innehåller två stycken men det är endast första stycket som uppsatsen kommer att referera till vid talan om straffreduktion (SFS 1962:700). När lagen infördes ansågs ungdomar inte vara fullt utvecklade och därför behövdes en straffreduktion vid förekomst i brottmål. Särbehandlingen av unga utgår ifrån att ungdomar i större grad är känsliga för rättsprocessen, exempelvis att unga är mer otåliga och saknar till en viss del tidsuppfattning. Konsekvenserna för bestraffning påverkar ungas utvecklingsprocess där den ungas uppfattning av bestraffningen är betydande. De ungas mognadsprocess är dessutom väsentligt i särbehandlingen av unga lagöverträdare.

Utvecklingen från barn till vuxen utgår från att individen ska genomgå vissa faser som bland annat handlar om att leva mer självständigt och utmana omvärlden och dess gränser. Ungas utveckling anses därmed behöva förstås med mer tolerans än andra samhällsgrupper. En procentuell straffreduktion på ungdomar mellan 15–21 år infördes, där den högsta procentsatsen av straffreduktionen förekommer vid 15 års ålder och blir mindre till 21 års ålder (Jareborg & Zila, 2014, s.152f). Argumenten för att ungdomar mellan 18–21 år inte helt utvecklats för att förstå konsekvenser har fortsatt följt debatten kring straffreduktion. Nedan anges hur särbehandlingen av unga lagöverträdare utformats utifrån praxis från Sveriges domstolar:

Ålder	Strafflängd	Procent
15 år	1/5	20%
16 år	1/4	25%
17 år	1/3	30%
18 år	1/2	50%
19 år	2/3	60%
20 år	3/4	75%
21 år	4/4	100%

(Bearbetning efter Jareborg & Zila, 2014, s.155)

Figur 1. Straffreduktion indelat i ålderskategorier

Vid en domstolsförhandling tas det hänsyn till ålder, gärningens art och särskilda omständigheter. Straffreduktionen är det sista som dras bort från den tänkta påföljden men ramarna för reduktionen är fasta trots att de inte är stiftade i lagen (Jareborg & Zila, 2014, s.154f).

2.2 Aktuellt lagrum för unga lagöverträdare

Förutom straffreduktionen finns det andra lagar som särbehandlar unga lagöverträdare exempelvis regleringar för handläggningen av brottmål för åklagare och polis som redogörs i

LUL, *Lagen* (SFS 1964:167) om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Lagen vänder sig framförallt till unga lagöverträdare under 18 år men unga upp till 21 år regleras i denna lag (Wennberg, 2017, s.84).

När unga lagöverträdare döms för brott står socialtjänsten för de flesta påföljderna. Enligt Brottsbalken 30 kap. 2§ andra stycket (SFS 1962:700) får unga lagöverträdare ej dömas till fängelse om det inte finns särskilda skäl för det. Därmed ska socialtjänsten regelbundet stå till förfogande för påföljder för unga. En vanlig påföljd för unga är *ungdomsvård* som socialtjänsten ansvarar för att verkställa. Ungdomsvård kan kombineras med *ungdomstjänst* då den unge döms till deltagande i oavlönat arbete eller annan verksamhet. Socialtjänsten kan bestämma i samråd med den unga om vart vården ska bedrivas till exempel i hemmet eller i ett annat särskilt hem. Om ungdomen fortsätter att utföra kriminella handlingar kan socialtjänsten ingripa med tvångsåtgärder (Wennberg, 2017, s.85). Tvångsåtgärder gällande unga berörs i LVU, *Lagen* (SFS 1990:52) om särskilda bestämmelser om vård av unga. Vid fortsatt brottsligt beteende kan LVU används för att tvångsomhänderta den unga till familjehem eller ett särskilt hem för unga vid behov av uppsyn eller vård. LVU kan tillämpas fram tills det att den unge fyllt 21 år (Wennberg, 2017, s.85f; jfr Leviner & Eneroth, 2014, s.140; jfr Schiratzki, 2019, s.142).

Under 80-talet utvecklades en ny påföljd, framförallt för unga lagöverträdare som kallades *medling* och återfinns i *Lag* (2002:445) om *medling med anledning av brott*. Medling kommer ursprungligen från Nordamerika och fick sin framfart till följd av att brottsoffret blev mer indraget i rättsprocessen. År 2008 utökades medlingen med en lagförändring där medling blev obligatorisk för samtliga kommuner i Sverige att erbjuda för unga lagöverträdare under 21 år. Påföljden innebär att den tilltalade och målsägande träffas under kontrollerade former. Anledningen är att de i ett gemensamt samtal ska kunna uttrycka sin egen uppfattning gällande brottsituationen och de konsekvenser som brottet resulterat i. Det är viktigt att poängtera att medling är en frivillig påföljd för båda parter och förutsätter att gärningspersonen är motiverad till att delta i samtalet samt att denna har erkänt brottet. Medling anses vara en generellt fungerande åtgärd för mindre allvarliga brott men den aktuella forskningen är bristande (Sarnecki, 2017, s.154; Sahlin, 2000, s.31f).

2.2 Historiskt omtankesperspektiv på unga lagöverträdare

Kommande kapitel utgörs av den historiska synen kring ungdomskriminalitet samt uppkomsten av straffreduktionen. Vilket utgör bakgrunden till de 20 år som diskuteras i vår analys. På grund av att samhället identifierar sociala problem på olika sätt är det väsentligt att se över tid och lokalisera hur och vilka argument som används för att förstå ett socialt problem. Eftersom problemet konstrueras och kontextureras olika kommer staten ingripa på varierande sätt för att motverka samhällsproblem. Ett socialt problem har under historien varit kriminalitet och de individer som avviker från det kollektiva samhället (Meeuwisse & Swärd, 2013a, s.23, 56; Sunesson, 2013, s.57).

Andersson och Nilsson (2017) menar att 1930-talet kännetecknades av ett rationalistiskt synsätt på kriminalpolitik. Med influenser från samhällsvetenskaplig forskning gavs också reformpolitiken en vetenskaplig status, där reformerna under denna tid skulle göra den svenska kriminalpolitiken mer aktuell och modern (s.71). Under ledning av den socialdemokratiska regeringen utvecklades idén om att unga lagöverträdare var i behov av skydd från vanliga fängelser. Justitieministern Karl Schlyter ansågs som straffreduktionens grundare, till följd av sitt arbete kring denna skyddande reform för unga lagöverträdare. Schlyter menade att lagändringen syftade till att beskydda samhället och ambitionen var att straffet skulle ske öppet med fokus på individanpassad behandling. I och med denna lag skulle andra yrkesgrupper som tidigare inte varit med i det brottsförebyggande arbetet inkluderas, exempelvis socionomer och psykologer. Yrkesgrupperna innehade kunskap om att unga lagöverträdare utgjorde en högre risk för att återfalla i brott. Dessa yrkesgrupper inkluderades även till följd av vetenskap om att miljöförhållanden och arbetsvanor hade en stor påverkan på om individen återföll i brott eller inte (Bondeson, 1974, s.38; Andersson & Nilsson, 2017, s.70ff). Därmed utreddes år 1934 barn och ungdomars skydd vid fängelsestraff och vid domstolsförhandling, på grund av detta förstärktes Barnavårdsnämndernas betydelse för unga lagöverträdare. Den tidigare gränsen vid 18 års ålder höjdes till 21 år, eftersom ungdomar upp till denna ålder inte ansågs vara fullt kompetenta och beskrivs som passiva individer. År 1935 blev till slut året för införandet av ungdomsfängelser för unga lagöverträdare mellan 18–21 år, anledningen var att minska andelen ungdomar i fängelserna. Ungdomsfängelse blev dock på ett sätt motsägelsefulla då fängelserna räknades som ett straff enligt juridiken men beskrevs inneha syftet att vara en behandlande åtgärd med arbetsträning och fostran. Dock ansågs ungdomsfängelse vara en mer lämplig påföljd för unga lagöverträdare, utifrån ungdomens utveckling och mognad (Andersson & Nilsson, 2017, s.75, 82f; Börjesson, 1966, s.56). Under

1940 till 1960 ökade uppmärksamheten kring ungdomskriminalitet då det uppmättes en stor ökning av kriminalitet i samhället. Ökningen påpekades vara upp mot 450 procent på vissa brottstyper. På grund av denna väldiga ökning i brott inledde riksdagen sju statliga offentliga utredningar och förslag till nya lagrum, vilket ledde till att forskning kring ämnet startades samt att behandling för unga lagöverträdare hamnade i fokus (Andersson & Nilsson, 2017, s.83ff). Under 1960-talet influerades samhällsvetenskapen av ett konfliktperspektiv och synen på brottslingar som avvikande individer blev mer populärt. Många av de idéer som framkom under denna period expanderades till andra vetenskapskretsar såsom akademien och har en stor påverkan på kriminalpolitiken än idag. Exempelvis fick stämplingsteorin sin början till följd av det radikala perspektivet och utvecklades som en teori som besvarar många av de funderingar som samhället har på brottslingen (Andersson & Nilsson, 2017, s.106).

Vid efterkrigstiden skapades en helt ny syn på hur straff och behandling skulle användas inte minst för de unga lagöverträdarna. I början på 1970-talet fick behandlingsåtgärderna ännu en gång ett stort inflytande, inte endast i Sverige utan likaså i andra delar av världen. Behandlingsåtgärderna influerades av synen på unga lagöverträdare som utsatta individer med bristande uppfostran, personlighetsstörning eller exkluderade från samhällets trygga ramar. Synen på behandling istället för en påföljd som straff och fängelse hade hädanefter ett dominerande status (Sarnecki, 2017, s.142; Andersson & Nilsson, 2017, s.88). Likt Sarnecki (2017) och Andersson och Nilsson (2017) anser Garland (2001) att synen på varför kriminella straffades ändrades under denna tid. I England kunde liknande tendenser betraktas då straffen influerades av ett mer behandlingsperspektiv (s.9). Vid slutet av 90-talet fram tills några år efter sekelskiftet beskrevs kriminalpolitiken som väldigt osäker och ologisk, eftersom andra åtgärder kom att innefattas inom påföljderna för unga, såsom medling men likaså strängare straff (Andersson & Nilsson, 2017, s.155).

Under 1950-talet och framåt mot 2000-talet ökade brotten mot person framförallt bland ungdomar. Vid denna period, som beskrivits ovan, så ökade behandlingsåtgärderna men trots behandling blev antalet individer i fängelse fler. Samtidigt avskaffades de ungdomsfängelser som tidigare använts för bestraffning av unga lagöverträdare. (Andersson & Nilsson, 2017, s.100; Jareborg & Zila, 2014, s.153). Vid sekelskiftet ändrades beskrivningen av den kriminella och skälen till brottslighet. Förändringen gick ifrån att individer begår brott på grund av miljöfaktorer till att individen själv är orsaken till brottslighet, samt ansågs biologiska faktorer kunde utgöra en grund för ett kriminellt beteende. Till följd av denna nya syn på orsaker till kriminella handlingar fick brottsoffret större utrymme i debatten (Andersson & Nilsson, 2017, s.154).

3. Kunskapsläget om kriminalitet

Nedan kommer kunskapsläget och forskning inom ungdomsbrottslighet och straffreduktion redovisas. Avsnittet ska redogöra för en överblick och orientering över den forskning som har framställts inom ämnet. Statens offentliga utredningar (SOU) 1951, 2012 och 2018 ligger till grund för några av de debatter som analyseras senare.

Utöver det kommer vi använda oss av fyra vetenskapliga artiklar och ett bokkapitel. Dessa vetenskapliga artiklar valdes när vi tillsammans deltog i en workshop som Göteborgs universitetsbiblioteks personal anordnade. Via Göteborgs universitetsbiblioteks hemsida använde vi oss av databasen ProQuest Social Sciences för att hitta materialet. Sökorden vi använde oss av var: *incarceration, imprisonment, youth, juvenile offenders, effects*. Dessa sökord gav 482 relevanta träffar. Vi läste sedan abstract och keywords enskilt för att få en överblick av de relevanta träffarna, för att sedan välja de dokument som vi ansåg kunde bidra till våran studie. De valda dokumenten var de forskningsstudier som återkom flest gånger i sökningarna. De statliga offentliga utredningar som vi beskriver har framkommit då vi arbetat med synen på ungdomsbrottslighet och vid sökningar på riksdagens hemsida. De vetenskapliga artiklarna valdes för att komplettera vår data med en subjektiv framställning av unga lagöverträdarens erfarenheter av fängelser samt aktuell forskning kring straff och dess konsekvenser.

3.1 Statliga offentliga utredningar

I följande stycke kommer statliga offentliga utredningar från 1951, 2012, och 2018 presenteras och jämföras. Statens offentliga utredning (1951:41) har förankring i historien och framställdes för att kartlägga ungdomarnas nya roll i samhället. Kartläggningen syftade på att presentera information om ungdomars känsloliv och levnadsförhållanden kring den tid när ungdomar blir vuxna. Rapporten beskriver ungdomen som i mellan två stadier där övergången mellan dessa blir betydande för hur anpassningen till samhället blir. Utredningen benämner de problematiska ungdomarna som *missanpassade* (s.92, 117).

Till följd av en växande debatt om straffreduktionen och om den bör finnas eller inte gjordes en utredning 2009. Undersökningen resulterade i en statlig offentlig utredning som utkom 2012. I den statliga offentliga utredningen (2012:65) presenteras en granskning av det svenska påföljdssystemet där bland annat utveckling av nya påföljder för unga ingick.

Utredningen gjordes för att politiker ansåg att straffsystemet hade stora brister eftersom straffpåföljderna behandlades olika (s.15ff). Denna utredning är den första utredningen vi lokaliserat där straffreduktion får en betydande roll. Regeringen tillkallade 2017 en specifik utredning för att utreda och se över den ungdomsrabatt som tillskrivs ungdomar mellan 18–21 år som begår brott. Utredningen presenterades i december 2018 i rapporten *Slopad straffrabatt för unga myndiga* (2018). Utredningen behandlar hur en eventuell förändring av den existerande straffreduktionsslagstiftningen skulle kunna se ut och utreder inte om en eventuell borttagning av straffreduktionen borde ske (s.13f). De tre statliga offentliga utredningarna kommer tematiseras och integreras i tre huvudteman. Huvudteman utgörs av likheter och skillnader mellan utredningarna.

3.1.1 Beskrivning av ungdomen

Rapporten av Ungdomsvårdkommittén (1951:41) beskriver en tydlig debatt kring ungdomen som ett framstående samhällsproblem. Problemet ansågs vara ungdomens bristande förmåga att anpassa sig till samhällets normer. Samhällets syn på ungdomar som missanpassade blev grogrunden till att den unge utvecklade ett kriminellt beteende (s.91, 117). Anledningarna till missanpassning menade Ungdomsvårdkommittén berodde på en rad varierande element. Exempelvis att ungdomsåren innehåller en frigörelse från de vuxna i deras omgivning som inte alltid kantas av positiva erfarenheter utan likaså uppror som barn och tonåringar gör mot sina föräldrar (SOU 1951:41, s.91ff). Ett annat exempel var att Ungdomsvårdkommittén (1951:41) ansåg att unga blev missanpassade i samhället på grund av den växande industrialisering och urbanisering som skedde i landet under denna tid. Det medförde att till exempel olika värderingar på glesbygden och i storstaden motsatte sig varandra och skapade ett värderingsskifte. I och med skiftet menar rapporten att en förändring i uppfostringsförhållanden måste ske utifrån det förändrade samhället. En annan åtgärd för problematiken skulle vara att starta bostadsprojekt där ungdomarna kunde bosätta sig och minska riskerna att ungdomar visar ett brottsligt beteende och missanpassats i samhället (s.120f).

Till skillnad från statens offentliga utredning (1951:41) så beskriver den statliga offentliga utredningen (2012:34) ett nytt synsätt på unga lagöverträdare i åldern 18–21 år. Istället för missanpassade beskrivs de unga vuxna som inte helt utvecklade psykiskt. Utredningen beskrev att ungdomar inte har en fullt utvecklad ansvarsförmåga och kan därför till följd av denna aspekt fatta inkorrekta beslut. Ungdomarna anses inte fullt kapabla till att

förstå konsekvenserna av sitt handlande. Det är på grund av denna syn som straffreduktionen finns, då unga inte bör anses som likvärdigt straffvärda som vuxna till följd av deras ofullständiga utveckling (s.797). Redan mellan dessa årtal så skiftar fokus från att den unga lagöverträdaren är missanpassad i samhället till att ungdomen inte är fullt utvecklad. Båda utredningarna innefattar dock ett stort fokus på ungdomen.

Den statliga offentliga utredningen (2018:65) beskriver svårigheten att inte ta hänsyn till den unges ålder och mognad vid straff. Ungdomsreduktionsutredningen (2018:65) påpekar, liksom den statliga offentliga utredningen 2012, vikten av att diskutera de utvecklingspsykologiska utgångspunkterna för unga. Det visar sig att skälen för att unga ska tillskrivas ett lindrigare straff kan motiveras genom att unga individer inte helt kan ta ansvar för de brottsliga handlingar de utför. Det beskrivs att mer skada sker på de ungdomar som bestraffas utifrån en psykologisk utgångspunkt och att ungdomar inte fullt ut genomgått den mognadsprocess som sker i tonåren till vuxen ålder. Hjärnan inte är fullt utvecklad förrän 25 års ålder, vilket blir betydande för att en reduktion för unga bör finnas. Med avstamp i ett psykologiskt synsätt så kommenteras sedan hur utvecklingen av ungdomsbrottsligheten har sett ut under ett par år. Däremot visar rapporten att ungdomsbrottsligheten har minskat under de senaste åren, utifrån en undersökning på misstänkta och lagförda ungdomar mellan 2007–2016. Denna minsknings trend visade sig både ske för grövre brott och mindre grova brott (s.183–200).

3.1.2 Åtgärdsarbete

De statliga offentliga utredningarna har varierande sätt att förebygga att ungdomskriminaliteten ökar. Ungdomsvårdkommittén (1951:41) använde sig av tidiga insatser för att stoppa en sådan utveckling. Rapporten beskriver att under 50-talet föreslogs att en “psykisk barnavård” skulle införas där ungdomar som var missanpassade skulle upptäckas så samhället inte behöver ta hand om dessa individer senare. Barnavården bistod med informationsblad som beskrev de frågor som mödrar har om sitt barn. Barnavården blev på så sätt en mötesplats för upptäckten av missanpassade ungdomar. Genom att tidigt informera föräldrar och andra vuxna i barnets omgivning så minskar risken för missanpassningen av ungdomarna. Det blev en genomgående åtgärd som Ungdomsvårdkommittén hade som förslag för de ungdomar som ansågs vara missanpassade (s.117). De avslutande orden Ungdomskommittén (1951:41) beskriver i sin rapport är att ungdomarna som är

missanpassade behöver samhällets hjälp men att denna hjälp inte får gå över till något destruktivt. Samhället ska arbeta motiverande där ungdomen själv ska kunna hitta sin egen väg genom livet med en poängtering att uppfostringsarbetet inte får gå förlorat (s.127).

Utredningarna 2012 och 2018 insattes på grund av en annan anledning. Åtgärdsarbetet i utredningarna influeras istället av problematiken att låta ungdomar tidigt befinna sig i fängelse och de konsekvenser som kan ske till följd av ett sådant straff.

Ungdomsreduktionsutredningen (2018:65) anser att det bör finnas regleringar på att rättsväsendet särskilt ska beakta den unges ålder och mognad vid en straffvärdesbestämning eftersom det är problematiskt att straffa unga likt vuxna lagöverträdare (s.227f). Vid förändringen av straffreduktionen för unga mellan 18–21 år har utredningen kommit fram till att en borttagning av straffreduktionen skulle kunna vara möjlig. Det vill säga att förändra den lagstiftning som nu finns i 29 kap. 7§ andra stycket Brottsbalken att endast innefatta unga lagöverträdare upp till 18 års ålder. Trots att en sådan förändring anses möjlig beskrivs likaså nackdelar med att förändra systemet utan att andra delar förändras eller tas bort. Exempelvis menar utredningen att en förändring i de straffbestämmelserna i form av procentandelar behöver revideras eftersom det skapar stora trösklar (SOU: 2018:65, s.231, 244f). Likt ovanstående ansåg den statliga offentliga utredningen (2012:34) att det fanns omfattande nackdelar med att avskaffa rabatten. Dock menade utredningen 2012 att nackdelarna bidrog till att det vara av synnerlig vikt att straffreduktionen för unga mellan 18–21 år borde finnas i rättssystemet, framförallt då påföljden var fängelse (s.800).

Motsatta sidan i debatten ansåg att den unge borde betraktas som myndig i det rådande samhället. Är individen myndig räknas denna som vuxen i många avseenden i samhället men inte i rättssystemet. Däremot finns det riskfaktorer som påverkar att en individ, framförallt unga, begår brott och det finns inget som belyser att dessa riskfaktorers påverkan minskar i takt med myndighetsåldern. På grund av att unga i hög utsträckning går i skolan längre än 18 års ålder har de inte eget ansvar och har inte ännu etablerat sig på arbetsmarknaden. Det är till följd av denna syn på unga, trots dess myndighetsålder, som de inte borde räknas fullt ut som vuxna. Dessutom anses det som skadligt för ungdomen att rubbas i sin utvecklingsprocess genom hårdare straff. Det kan ge stora och bestående konsekvenser för den unge som på grund av ett frihetsberövande inte får fullgöra sin utveckling och kan fastna mellan ungdom- och vuxenfasen, vilket medför stora svårigheter för den unge att etablera sig i samhället (SOU 2012:34, s.798f). Det kan då anses som den lättaste vägen att hitta gemenskap inom kriminalitetens värld, speciellt för unga uppväxta i utsatta områden. Den statliga offentliga utredningen (2012:34) refererar till en Brå-undersökning (2012) som presenterar att de flesta

individer någon gång begår brott i sin ungdom, framförallt småbrott men att det kan betraktas som en del i uppväxtfasen och de allra flesta ungdomarna fortsätter inte på den kriminella banan. Likaså beskrivs frihetsberövandet av unga medföra en stor risk att den unge fastnar i kriminalitet då återfallsrisken efter ett frihetsberövande straff är mycket högt. Ett tydligt samband finns mellan frihetsberövade unga vuxna och dess etablering på arbetsmarknaden. Genom ett fängelsestraff i ung ålder finns en stor risk att etableringen på arbetsmarknaden blir mycket svår och påverkar den unges liv i hög grad (SOU 2012:34, s.799; Brå, 2012 s.20ff).

3.1.3 Internationellt perspektiv

I den statliga offentliga utredningen (2018:65) presenteras ett internationellt perspektiv där Norge, Island, Danmark och Tysklands straffpåföljder för unga lagöverträdare 15–21 år presenteras. Det framgår att synen på denna målgrupp inte är densamma i de andra länderna. Till exempel har Tyskland en straffmyndighetsålder på 14 år och i Danmark anses unga brottslingar mellan 18–21 år inte behöver någon särskild uppmärksamhet. Istället genomförs det en nedsättning av påföljden i form av att lagöverträdaren inte avtjänar hela påföljden genom att endast avtjäna halva eller en tredjedel av straffet. Denna nedsättning sker dock endast om skäl talar för det och inte endast på grund av förövarens ålder (SOU 2018:65, s.174f). Det ovanstående nationella synsätt kan anses som ett skäl till att Sverige borde genomföra en skrikare kriminalpolitik gentemot unga lagöverträdare.

Om den unge lagöverträdaren ska skyddas eller straffas likt vuxna framkommer det skilda meningar om i de statliga offentliga utredningarna 2012 och 2018. I den statliga offentliga utredningen 2012 betonas, som beskrivits ovan, vikten av att skydda den unga till följd av dess ofullständiga utveckling medans 2018 går emot den tidigare utredningen och beskriver endast hur rättspolitiken kan bli striktare. Vi lokaliserar en stor skillnad mellan dessa utredningar som påverkats av samhället samt det internationella perspektivet.

3.2 Aktuell forskning

I det här avsnittet presenteras fem forskningsstudier varav fyra utgörs av internationell forskning och den sista framställer ett nordiskt forskningsamarbete. Valet av forskningsstudier utgjordes utifrån uppsatsens syfte och kommer förankras i analysen. Vi har tematiserat avsnittet genom följande teman: *Frihetsberövandets påverkan, Återfallsprevention*

och *Samhällsmedborgarens syn på rättsväsendet*. De olika teman förstås genom vad forskningarna belyser samt vad de har gemensamt.

3.2.1 Frihetsberövandets påverkan

Studie av Lambie och Randells (2013) *The impact of incarceration on juvenile offenders*, utgörs av en sammanställning av forskning, från 2000 och några år framåt, kring effekter av frihetsberövande på unga lagöverträdare (s.449). Likt Lambie och Randell (2013) fokuserar undersökningen *Enduring stigma: the long-term effects of incarceration on health* av Schnittker och John (2007) på unga lagöverträdares påverkan av fängelsestraff. Schnittker och John (2007) använder sig däremot av återkommande intervjuer av ungdomar mellan 12–21 år (s.118).

Författarna Lambie och Randell (2013) anser att när unga lagöverträdare frihetsberövas påverkas de både långsiktigt och kortsiktigt men likaså psykiskt som fysiskt. Fängelsets påverkan på unga lagöverträdare utgör sig dels i att de ofta utsätts för olika typer av övergrepp i fängelset och dels skapar kontakter som bidrar till ett ökat kriminellt nätverk (Lambie & Randall, 2013, s.451f). Schnittker och Johns (2007) forskningsstudie har många likheter med Lambie och Randell men diskuterar framförallt de långsiktiga effekterna på unga lagöverträdare. De menar dock att det kan vara svårt att säkerställa orsak till de långsiktiga effekterna, till exempel om det är till följd av ett frihetsberövande eller om det är individuella faktorer (s.118). Författarna beskriver däremot att alla intervjupersoner under någon av intervjutillfällena beskrev att fängelsestraffet gav en negativ påverkan på deras hälsa, vilket belyser den påverkan ett frihetsberövande har på unga individer. Trots att de som sitter i fängelse för första gången i större grad beskriver negativa effekter på hälsan visar forskning att de största effekterna inte uppmärksammas förens efter ett par år efter det avtjänade straffet. Effekterna beskrivs som stora oavsett hur länge den intagne har suttit i fängelset. Författarna menar att ett längre straff inte behöver påverka den unga mer utan det är kontakten med fängelset som utgör den största påverkan på individen (Schnittker & John, 2007, s.120ff).

Stor påverkan utgör skolgången i och med ett fängelsestraff. På grund av att unga lagöverträdare i många fall besitter någon form av inlärningssvårighet och de flesta fängelser saknar resurser för att kunna hjälpa dessa ungdomarna till en bra skolgång. Dessa faktorer leder vanligen till stora svårigheter vid avtjänat straff då ungdomen får svårt att hitta arbete och riskerar därför att återfalla i kriminalitet (Lambie & Randall, 2013, s.454f; Schnittker & John, 2007, s.120).

Likaså påverkas det psykiska måendet av frihetsberövande. Lambie och Randalls (2013) undersökning visar att större andel ungdomar i fängelset begår självmord men få av dessa ungdomar avlider på grund av att personalen finns tillgänglig för att hjälpa individen (s.453f). Schnittker och John (2007) beskriver, likt ovanstående, att ett fängelsestraff kan medföra stora psykiska problem, då det frihetsberövande i sig påverkar individen i högre grad. För många av de intagna ungdomarna är de negativa konsekvenserna stora vid, samt efter, ett fängelsestraff. Medan för andra ungdomar kan fängelsestraffet innebära en positiv inverkan då det leder till att individen för första gången har en nära tillgång till vård och på så sätt få den hjälp individen behöver (s.121ff)

3.2.2 Återfallsprevention

I Ashkar och Kennys (2008) *Views From the Inside: Young Offenders' Subjective Experiences of Incarceration* undersöks 16 manliga unga lagöverträdare mellan åldrarna 16 till 19 år som vid studien avtjänar sitt straff på ett klass 1 fängelse för ungdomar i Australien (s.587). Utgångspunkten är att rehabilitering i fängelse är en väsentlig del för att få en individ på rätt spår igen. Rehabiliteringen syftar till att lokalisera de sociala faktorerna i en individs omgivning och sedan behandla dessa för att undvika återfall i ett kriminellt beteende. Det visade sig att fängelsevistelsen gav negativa tankar men gav samtidigt också tid för ungdomen att reflektera över de brott som begåtts och utveckla framtidstankar. Emellertid var behandlingsåtgärderna väldigt begränsade i fängelset och därav uteslöts behandlingen för de unga lagöverträdarna (Ashkar & Kenny, 2008, s.594f).

Forskningsrapporten associeras med Phillippi och McCanns (2018) forskningsrapport *Youth Certified as Adults and Serving Adult Sentences*, som är en sammanställning av forskningsstudier. Sammanställningen består av olika forskningar kring påverkan på ungdomar i vuxenfängelser och dess konsekvenser. Med hjälp av en rad olika studier beskriver Phillippi och McCann (2018) exempelvis att unga lagöverträdare löper 34 procent mindre risk att återfalla om dessa behandlas i ett ungdomsfängelse och ett rättssystem anpassat för ungdomar. Ungdomar som begår brott mognar vanligtvis och utför inte fler brott när individen blir äldre, på grund av det minskar brottsstatistiken för äldre tonåringar (s.141f). Centrala delar i denna redovisning av studier är att utbildning anses vara en viktig faktor för unga lagöverträdare, därav borde de påföljder unga lagöverträdare döms till att innefatta denna åtgärd. Andra insatser som kompetensutveckling och behandling av psykisk ohälsa är likaså effektivt för att undvika att ungdomar återfaller i kriminalitet (Phillippi Jr. & McCann,

2018, s.145). Utbildning och kompetensutveckling beskrivs av Ashkar och Kenny (2008) eftersom ungdomarna beskrev att de arbets- och återfallspreventionsprogram som existerade på fängelset inte levde upp till de krav som fanns. Ungdomarna erhöll alltså inte den kunskap och färdigheter som behövdes för att lättare kunna motivera sig själva till en framtidstro och förändring. Utan en behandling för att kunna rehabiliteras och förändras är sannolikheten för återfall stor (s.594f).

Bristerna kring ett frihetsberövande straff är många men samtidigt är straff såsom fängelse nödvändigt i vårt samhälle framförallt vid grov brottslighet. Det är till följd av en ökning av de grova brotten som kriminalpolitiken mer och mer frångår den liberala behandlingen som tidigare varit dominerande (Ashkar & Kenny, 2008, s.585). Kenny och Hunter (2003) förklarar fenomenet genom termen "Adult time for adult crime". Termen förklaras som en form av diskurs som anser att unga lagöverträdare behöver straffas likt vuxna för att kunna skydda samhället (Kenny & Hunter, 2003 i: Ashkar & Kenny, 2008, s.585). Författarna Phillippi och McCann (2018) beskriver likaså problematiken med att det inte är ovanligt att se unga lagöverträdare i ett "vanligt fängelse". Debatten kring ämnet har länge diskuterats då det finns delade meningar om att behandla unga lagöverträdare som vuxna och att de unga tjänar vuxna påföljder (s.138ff).

Enligt Phillippi och McCann (2018) förespråkas istället att unga bör "straffas" genom andra påföljder än fängelse då den negativa påföljningsgraden för unga lagöverträdare är väldigt stor. Exempelvis anges evidensbaserad terapi som mycket effektiv vid behandling av unga som har begått kriminella handlingar. Författarna påpekar vikten av att hela familjen involveras i behandlingen då de anser att det stärker den unge i hög (s.146). Lambie och Randall (2013), som beskrivits tidigare, förklarar att evidensbaserad terapi är mycket mer effektivt för att motverka att unga återfaller i brott och är därför en bättre påföljd än fängelse. Framförallt menar författarna att denna form av terapi är mer effektivt då den ungas lagöverträdarens föräldrar är med under terapin och finns där för att stärka ungdomen (s.455f).

3.2.3 Samhällsmedborgarens syn på rättsväsendet

För att beskriva en svensk rättsväsendes kontext framställdes det under 2009 till 2012 en rad studier i de nordiska länderna. Uppdraget var för forskarna att se över landets befolkningssyn på straff och påföljder (Balvig et al., 2013, s.345) I Sverige utförde Kristina Jerre och Henrik Tham undersökningen om svenskarnas attityder kring ämnet. Tre undersökningar gjordes med

varierande metoder och resultatet av undersökningarna blev ett "smörgåsbord" av varierande idéer och tankar (Jerre, 2013, s.24ff). Resultatet presenterades i studien *Svenskarnas syn på straff* av Jerre och Tham (2010). Det visade sig att majoriteten av deltagarna vid telefonintervjuerna tyckte att straffen var för låga. Liknande tendenser visade resultatet från enkätundersökningar där deltagarna ansåg att en striktare påföljd borde dömas ut men samhällsmedborgarna trodde att domstolen inte skulle bedöma handlingen likadant. Synsättet på straff förändrades när forskarna använde sig av en fokusgrupp med gruppdiskussion som metod. I fokusgruppen visade resultatet att när individerna fick mer information och kunskap om rättsprocessen, fick se ett utdrag av själva rättegången och diskutera i gruppen så enades gruppen om att fängelsestraffet skulle vara lindrigare än vad deltagarna i de andra metoderna gjorde (Jerre, 2013, s. 26; Jerre & Tham, 2010, s. 67ff).

På grund av de ovanstående resultaten kan forskarna dra slutsatser om att samhällsmedborgaren är väldigt flexibel och föränderlig i sina åsikter om straff och påföljder. Resonemanget leder till att politiker kan med hjälp av denna flexibilitet få medhåll från samhället att utföra de reformer som anses vara nödvändiga utifrån sin politiska ställning. Det visade sig i undersökningen att om allmänheten får ta del av de konsekvenser som förändringar i kriminalpolitiken ger så kommer allmänheten få en varierande syn på straff och dess påföljder (Jerre, 2013, s.24, 28).

4. Teoretiska perspektiv

I avsnittet kommer vi redovisa våra teoretiska perspektiv och begrepp. Vi har valt att använda oss av *kontroll-* och *socialisationsparadigm* som båda härstammar från preventionsteori (Andersson & Nilsson, 2017, s.18). Först kommer teorierna förklaras, därefter beskrivs begreppet *paradigm* och hur begreppet kopplas till teorierna. Teorierna är valda utifrån att de har varierande synsätt på kriminalitet och straff. Avslutningsvis kommer begreppet *identitetskonstruktion* presenteras. Vi har valt dessa teoretiska modeller och begrepp för att få en bredare syn på kriminalitet i samhället, speciellt ungdomskriminalitet, utifrån våra frågeställningar och syfte. Socialisation- och kontrollmodellen kommer att kopplas till beskrivningen av förändringen över tid och identitetskonstruktion kommer kopplas till ledamöternas framställning av den unga lagöverträdaren.

4.1 Kontrollmodellen

Sen 1970-talet har kontrollmodellen inverkat i den politiska sfären och de på riktlinjer som framställts. En anledning till varför kontrollmodellen blivit så politisk är på grund av att modellen inte omfattas av komplicerade förklaringar till hur brott kan uppstå utan beskriver kontrollåtgärder. Fokus under 60- och 70-talen blev på den sociala kontrollen och kontroll kring situationer där brott kan ske. Kriminologerna förutsatte att den brottsliga individen var antisocial och hade ett brottsligt beteende där denna kan begå brott utifrån att hen har vilja av att begå brott. Den kriminella beskrivs som en individ som genomgår en karriär resa. Med en början i mer "vardagliga brott" som stöld, för att senare utföra grövre brott. I och med de grövre brotten svarar kontrollmodellen med att förhindra den brist på kontroll som finns i samhället och åtgärda den genom att förändra premisserna att kunna begå brott.

Inom kontrollmodellen är det väsentligt att samarbeta mellan myndigheter för att öka möjligheten för kontroll. Samarbetet innefattar till exempel att informationsregister som behandlar kriminella ska förmedlas till andra berörda parter (Garland, 2001, s.15; Andersson & Nilsson, 2017, s.19f, 172; Brå, 2009, s.32). Under 1990-talet skrevs ett brottsförebyggande program i Sverige, *Allas vårt ansvar*, som hade en stark utgångspunkt i kontrollmodellens synsätt. Det brottsförebyggande programmet fick erhålla en dominerande status inom kriminalpolitiken. I programmet diskuteras det att kriminalpolitiken blivit mer fokuserad på det som sker på statlig nivå. De statliga myndigheterna har aktivt valt att rikta fokus mot

lagboken och hur kontroll består med hjälp av rättsväsende och polis (Andersson & Nilsson, 2017, s.172; Justitiedepartementet, 1996, s.8).

Inom det preventiva arbetet är kontroll en åtgärd som kan ske direkt och har en snabb reglerande verkan. Kontrollmodellen kräver inte att samhället ska rekonstrueras (Andersson & Nilsson, 2017, s.19; Sahlin, 2000, s.111). Kontrollmodellens uppgift är att bidra med förändring av individens beteende så en social ordning i samhället kan bibehållas. Vid tanken på en kontrollteori är det inte endast övervakning och straff som innefattas utan det handlar om kontroll från rättsväsende i form av ordningsvakter och kameraövervakning. Det förstnämnda blir det mest dominerande i användningen av en kontrollmodell. I och med det fokuserar kontrollmodellen på den kontroll som återfinns inom samhället eller i individen själv (Sahlin, 2000, s.99f; Sarnecki, 2017, s.101; jfr Giddens & Sutton, 2014, s.615).

Kritik har riktats mot kontrollmodellens etiska aspekter då intresset för kontroll sker utifrån ett samhälls -och myndighetsperspektiv. Däremot är en nolltolerans mot brott svår att uppnå helt. Likaså upplever Radzinowicz ([1991] 1997) att kontrollmodellen har ett negativt synsätt på de individer som utför brottet, på grund av att brottslingen karaktäriseras som en asocial individ som aktivt väljer att avstå från samhällets normer och lagar. Påföljderna blir skärpta med exempelvis straff och en kriminalisering av avvikande beteende (Radzinowicz, [1991] 1997 i: Sahlin, 2000, s.104; jfr Bondeson, 1974, s.26).

4.2 Socialisationsmodellen

Socialisationsmodellen har genomsyrat kriminalpolitiken under hela 1900-talet. Modellen fokuserar på individen och arbetar främst med att integrera alla individer i samhället. Det är genom att integrera individerna i samhället på olika sätt som socialisationsmodellen anser sig förebygga brottslighet. För ungdomar hade exempelvis socialisationsmodellen ett stort inflytande på de ungdomsfängelser som fanns under 1900-talet, eftersom samhället ville gynna individens utveckling genom en känsla av tillhörighet (Andersson & Nilsson, 2017, s.18; Sahlin, 2000, s.94). Socialisationsmodellen lägger stor vikt vid samhällets resurser såsom skola, fritidsgård med mera, på grund av att tillhörigheten till dessa resurser är avgörande för att individen ej ska vilja begå brott (Sahlin, 2000, s.94). Likt kontrollmodellen anser socialisationsmodellen att samarbete mellan olika myndigheter är viktigt. Arbetet genomsyras av att följa individer mellan vårdinsatser från barnsben till ungdom. Genom ett samarbete mellan myndigheter menar socialisationsmodellen att myndigheterna får en tydlig

helhetsbild av individen och insatser kan påbörjas tidigt. På så sätt vill samhällsinstanserna motverka ett problematiskt beteende i ett tidigt stadie och stärka arbetet kring individen genom ett gemensamt mål (Andersson & Nilsson, 2017, s.20).

Socialisationsmodellen är indelad i tre olika former av åtgärder, så kallade behandlingsformer. Den första kallas *pedagogisk* behandlingstanke och syftar till skolans stora ansvar gällande uppfostran av individen. Genom skolan lär sig individen om samhällets normer och bör uppfostras till att följa dem. Den pedagogiska behandlingstanken uppfattar människan som formbar och menar att denna bör uppfostras till att tro på samhällets normer och därför leva homogent med dessa (Andersson & Nilsson, 2017, s.18; jfr Giddens och Sutton, 2014, s.227). Exempelvis togs polisen in i skolan för att på så sätt kunna bidra till socialisationsprocessen och genom det kunna motverka avvikande beteende hos barnen. Arbetet gjordes utifrån att kunna utreda skolans utbildning av lag och rätt samt hur en förbättring av denna modell skulle kunna motverka ungdomskriminalitet (Andersson & Nilsson, 2017, s.255).

Den andra behandlingsformen, den *medicinsk-rationella*, fokuserar på den medicinska diskursen. Här betraktas avvikande beteende som en följd av en fysisk eller psykisk sjukdom. Behandlingsformens idéer är att fransäga individen eget ansvar och anser att det normbrytande beteendet är en följd av ett sjukdomstillstånd, därför blir medicinering här centralt för att förebygga brott (Andersson & Nilsson, 2017, s.18).

Den sista formen av socialisationsmodellen är den *socialpolitiska*. Denna modell skiljer sig från den medicinska och fokus ligger istället på individen själv. Modellen menar att brott begås på grund av individens bristande moral och uppfostran. För att förhindra brott måste det finnas samhällsresurser i form av missbruksanstalter eller andra vårdande organ. Individen "botas" då genom behandling av professionella (Andersson & Nilsson, 2017, s.18).

Socialisationsmodellen har mött kritik genom att det är svårt att se vems intresse som i själva verket privilegieras. Har inte individen och samhället likartade intressen kan det skildras som att samhället istället styr individen genom att bestämma vad som anses bäst för individen. Det kan bedömas som en form av samhällelig makt mot den enskilda individens rättigheter (Sahlin, 2000, s.96).

4.3 Paradigm

Inom det brottsförebyggande arbetet beskrivs vanligtvis de preventiva modellerna som paradigm. Paradigm anses vara en likhet till ontologi, som är ett sätt att förstå verkligheten som både används i det praktiska arbetet samt inom vetenskapen (Åsberg, 2001, s.34; Sahlin, 2000, s.110). Paradigm anses vara en form av system som innehåller till exempel teorier och regler som kan återfinnas i verklighetens praktik och i forskning på ämnet (Sahlin, 2000, s.110; jfr Brante, 2013, s.124). Det kan förklaras likt en referensram eller begränsning på hur en betraktare upplever sin verklighet (David & Sutton 2016, s.85).

Med det i åtanke kommer kontroll- och socialisationsmodellen ställas mot varandra som två skilda paradigm i analysen. Genom en förändring över tid kan vi koppla dessa begrepp till den rådande normpraktiken som varat i samhället och lokalisera skillnader i form av de olika begreppens dominans över tid.

4.4 Identitetskonstruktion

Vi valt att använda oss av identitetskonstruktion som en form av social konstruktion då individen påverkas av olika strukturella faktorer i sitt skapande av en identitet. Begreppet valdes med avsikt att kunna analysera hur ungdomens identitet skapas av politikerna.

Identitet är en komplex del i livet som påverkas av flera olika faktorer, såsom psykologiska och sociala faktorer men också arvsanlag (Frisén, 2006, s.19). Identitet skapas i olika sociala sammanhang och får stor betydelse i tidigt tonår då sociala relationer präglas av konkurrens och hierarkier. Tonårstiden innehåller likaså en tid av sökande efter sin samhälleliga uppgift (Smedler & Drake, 2006, s.57f; Almqvist, 2006, s.89). Identitet skapar en bestämd plats i det rådande samhället. I och med det kommer identiteten starkt påverkas av det sociala samhället och den hierarkiska ordningen vilket förklaras som en *roll* som tillskrivs individen. En individ kan inneha flera roller och använda dessa växelvis. Rollen som erhålls vid en specifik tidpunkt i samhället ger med sig ett sätt att vara och en form av "spelregler" som den rollen individen är i har. Dessa regler brukar kallas en social struktur som begränsar rollinnehavarens handlingsutrymme och möjligheter i samhället (Hammarén & Johansson, 2009, s.27).

Identiteten formas genom hela livet men den är som viktigast för ungdomar då det är vid denna tidpunkt ungdomar försöker frigöra sig själva och hitta sin egen tillhörighet. Genom en känsla av tillhörighet uppnår ungdomen en känsla av egen identitet. I denna process har

samhället därför en stor roll då samhällets normer bekräftar eller inte bekräftar den ungas påbörjan till en egen identitet (Kroger, 2007, s.92f). Samhällets påverkan på individens identitet kan förbindas med utvecklingsekologi då den anser att individens utveckling påverkas av olika system runt omkring individen. Dessa olika system går från ett individperspektiv till ett samhällsperspektiv och betonar att individen påverkas av alla systemen i olika grad (Havnesköld & Risholm Mothander, 2009, s.21f). Redan vid tidig ålder skapar individer tillfällen att förändra den syn som samhället har på individen, utifrån att individers identitet både anses vara möjlig att förändra och bestående (Almqvist, 2006, s.88). Hammarén och Johansson (2009) skriver om Marcias begrepp "uppnådd identitet", då individ kan inta en vuxen position genom att utveckla ett abstrakt tänkande (s.23). En identitet kan skapas kollektivt i olika grupper. Den kollektiva tillhörigheten har en stor påverkan på hur individerna inom kollektivet tolkar och förstår sig själva. Denna kollektiva identitet skapar en form av gemenskap, med hjälp av likvärdiga egenskaper eller erfarenheter. Däremot kan den egna gruppen skapa en ambivalens hos individen då gruppen kan tillskriva individen tillhörighet eller skam beroende på individens egen syn eller samhällets syn på gruppen (Hammarén & Johansson, 2009, s.38ff; Giddens & Sutton, 2014, s.207). Identitet påverkas av strukturella och relationella faktorer där grupper tillskriver varandra egenskaper snarare än att gruppen själva tillskriver sig dem. Det är genom att tillskriva andra grupper negativa egenskaper som känslan av makt och välbehag uppstår i den egna gruppen (Hammarén & Johansson, 2009, s.90; Lalander & Johansson, 2012, s.34f, 38).

5. Metod och metodologiska överväganden

I nedanstående avsnitt kommer metoden för undersökningen att redovisas för att skapa en övergripande syn på hur uppsatsen har gått till samt redogöra de metodologiska tillvägagångssätt vi använt oss av.

5.1 Val av metod

Uppsatsen har som utgångspunkt i en kvalitativ metod. Den kvalitativa metoden fokuserar på att med ord beskriva det forskningsområde forskaren valt att undersöka. Genom en kvalitativ forskningsmetod undersöker forskaren ett specifikt fenomen i sitt sammanhang och sin tillhörande kontext. Däremot syftar begreppet *metod* till de tillvägagångssätt som används i utförandet av en forskning (Bryman, 2018, s.454; Kvale & Brinkmann, 2014, s.119; Åsberg, 2001, s.58). Med hjälp av en kvalitativ metod vill vi beskriva det som utspelar sig i den politiska sfären med fokus på straffreduktion för unga lagöverträdare mellan 18 och 21 år. Vår analys kommer innehålla 11 beskrivande dokument som kommer utveckla en förståelse kring ämnet. Dokument är inte endast i form av skrift utan kan likaså vara former, bilder eller andra visuella ting. (David & Sutton, 2016, s.159). I vårt fall kommer primärdata vara begränsade till skriftliga dokument från riksdagen. Bryman (2018) beskriver att forskare kan genom dokument, från till exempel organisationer, få en förståelse kring den verklighet som finns inom organisationen (s.674). Genom analysering av riksdagsdebatter skapas en förståelse kring debatterna om straffreduktion för unga lagöverträdare. Atkinson och Coffey (2018) förklarar likaså att dokument aldrig kan förstås enskilt då dokument ständigt förstås i en gemensam kontext på grund av dess referenser (Atkinson & Coffey 2004 i: Bryman, 2018, s.674). För att kunna förstå ledamöternas resonemang behöver vi också förstå deras partitillhörighet och kontext.

Vår studie utgår ifrån ett socialkonstruktivistiskt synsätt då synsättet beskriver fenomen utifrån dess samhälleliga definition. Socialkonstruktivism tar fasta vid hur fenomen beskrivs och hur de tillmäts definitionen som ett socialt problem (Meeuwisse & Swärd, 2013b, s.98f). Uppsatsens fokusering är hur olika riksdagspolitiker kan erbjuda olika versioner av fakta, sanning etc.. Socialkonstruktivismen anser att ingen kunskap är objektiv utan att den alltid är påverkad av ett subjekt. Vetenskapen är således ständigt påverkad av samhället och dess ståndpunkt. På så sätt blir socialkonstruktivism betydande inom det

kriminologiska fältet, vilket har influerat vårt sätt att betrakta den forskning som vi gör och hur frågeställningarna har framställts (Sahlin, 2013, s.141; Sarnecki, 2017, s.84f).

5.2 Urval och urvalsprocess

Vi inledde gemensamt vårt sökande med att leta efter dokument med en början på 1980-talet. Vi ansåg däremot att inte något av de tidigare dokument var relevanta. Det första dokumentet vi ansåg som relevant var från 2000 på grund av att det var det första dokumentet vi kunde lokalisera innehållande straffreduktion. Vi bestämde oss därför för att börja vår analys i årsskiftet 1999/2000 och sedan använda oss av en motion och tillhörande debattprotokoll var femte år för att få en inblick i vad som har skett fram till 2019/2020. Sökarbetet delades upp genom att en av oss fokuserade på debattprotokoll och den andra på att hitta de tillhörande motionerna. Liknande arbetssättet genomsyrades under hela uppsatsen, då vi eftersträvade en jämlik arbetsfördelning. Anledningen till att vi valde att använda oss av både motion och tillhörande debatt var för att lättare kunna förstå kontexten och på grund av att de yrkanden som föreslås beskrivs i motionen. Vid sista dokumentet år 2019/2020 använde vi oss av en interpellation och den tillhörande debatten istället, då det ansågs som högst relevant vid årtalet. En interpellation är till skillnad från en motion en fundering i riksdagen som ges till ett statsråd för att kunna kontrollera det arbete som regeringen utför (Regeringskansliet, u.å.). Vi har tillsammans beslutat om att låta riksdagsledamöternas namn och partibeteckning framgå i analysen av materialet för att tydligt kunna belysa partiernas åsikter och eventuella förändringar av åsikter under tidsperioden. Partibeteckningen beskrivs i parantes om inte parti benämns.

David och Sutton (2016) beskriver att urvalet av textmaterial innehåller fyra kriterier, dessa är *autenticitet*, *trovärdighet*, *representativitet* och *mening*. Autenticitet beskriver äktheten i dokumenten medan trovärdighet syftar till innehållet i texten och om källan är tillförlitlig. Representativitet fokuserar på om texterna kan generaliseras till ett större perspektiv medan begreppet mening anses behandla vad texten beskriver (s.163). Genom dessa begrepp kan vi motivera den urvalsprocess som vi använt oss utav. Dokumenten kommer ursprungligen från riksdagens hemsida. Vi båda använde sökorden *ungdomsrabatt*, *straffrabatt* och *ungdomskriminalitet* på riksdagens hemsida för att finna material. Genom dessa ord fick vi fram det material vi ansåg var relevant till frågeställningarna. Efter sökningen avgränsade vi vilken typ av texter vi ville få fram, dessa begränsningar var:

motioner, interpellation och kammarens protokoll. Vi använde oss av dessa dokument för att få en bred bild av förloppet från motion till debatt samt vad partierna anser i frågan. Till följd av att dokumenten vanligen består av endast en representant från varje parti, kommer uppsatsen behandla representantens anförande som ståndpunkt för hela partiets åsikt.

För att utse de dokument som vi skulle analysera var vi tvungna att gå igenom de resultat vi fick fram, eftersom vi fann att begreppen haft varierande betydelser beroende på årtal och kontext. Till följd av det blev vårt tillvägagångssätt kombinerat av två olika infallsvinklar. Vi beslutade oss för att undersöka dokumenten innan vi hade en klar hypotes, ett sådant tillvägagångssätt anses som induktivt. Tillvägagångssättet ändrades sedan till ett deduktivt angreppssätt då vi skapade en hypotes och ett teoretiskt perspektiv innan vi analyserade våra data (Åsberg, 2001, s.61f, David & Sutton, 2016, s.90). Vi var medvetna om att ett sådant förhållningssätt kan påverka trovärdigheten i forskningen men det var oundvikligt i vårt fall. Materialet är utspritt bland olika år för att kunna jämföra skillnader kring åsikterna i debatterna beroende på årtal. Det material vi valt är ifrån följande riksdagsår, typ av dokument och namnet på dokumentet:

Riksdagsår	Namn	Dokuments typ
1999/2000	<i>Åtgärder mot ungdomsbrottslighet</i>	Motion
1999/2000	<i>Unga lagöverträdare</i>	Riksdagens protokoll
2004/2005	<i>Lågtolerans mot brott - en ny syn på rättsväsendet</i>	Motion
2004/2005	<i>Ingripanden mot unga lagöverträdare</i>	Riksdagens protokoll
2010/2011	<i>Kraftiga straffskärpningar för våldsbrott</i>	Motion
2010/2011	<i>Unga lagöverträdare</i>	Riksdagens protokoll
2015/2016	<i>Straffskärpningar</i>	Motion
2015/2016	<i>Unga lagöverträdare</i>	Riksdagens protokoll
2015/2016	<i>Utredningen av brott begångna av unga</i>	Riksdagens protokoll/ Frågestund
2019	<i>Ungdomsbrottslighet och straffrabatt</i>	Interpellation till statsråd
2019/2020	<i>Svar på interpellation</i>	Riksdagens protokoll

Figur 2. Tabell med undersökningens dokument.

Som sagts ovan så har en motion och ett tillhörande debattprotokoll används vid varje årtal. 2015 användes även en frågestund som komplement till debattprotokollet då frågan från debatten diskuterades vidare i frågestunden.

5.3 Analyismetod

På riksdagens hemsida finns transkriberade riksdagsdebatter och motioner i PDF-format. Dessa har vi använt oss av när vi analyserade vårt material. Efter ihop samlandet av vårt material skrevs samtliga dokument ut för att vi lättare skulle få en överblick av materialet. Vår analys influeras av innehållsanalys samt diskursanalys. Innehållsanalys kännetecknas av ett objektivt och systematiskt angreppssätt på framförallt texter och dokument. Genom innehållsanalys kvantifieras data och kodas i bestämda kategorier (Bryman, 2018, s.359). Likt innehållsanalys använde vi oss av kodning, då det anses som centralt inom den kvalitativa forskningen. Kodning är dessutom en hjälpsam metod för att få bättre överskådning över mycket material (Kvale & Brinkmann, 2014, s.241). Diskursanalys tillämpas på texter av olika slag men kännetecknas genom dess analys för hur saker och ting beskrivs genom den språkliga användningen. Till exempel hur diskursen beskrivs samt vem som uttalar sig om fenomenet kan skapa ett ojämnt maktförhållande eftersom synen på fenomenet präglas av samhällets syn på den utsatta gruppen (Bryman, 2018, s.640f; Giddens & Sutton, 2014, s.508). Inom diskursanalys så återfinns begreppet hybridisering. Hybridisering förklaras som ett typ av skifte där en diskurs eller ett synsätt betraktas och tolkas för att sedan framhävas som en ny diskurs trots att den i stor utsträckning utgår ifrån samma resonemang som den ursprungliga diskursen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.24). I vårt fall används diskursanalys för att analysera hur unga lagöverträdare framhävs samt hur riksdagsledamöterna bör åtgärda samhällsproblemet.

Vi valde att tillsammans föra en orienterad läsning på helheten av vårt material för att därefter formulera frågor som hjälpte oss att på ett mer enhetligt och analytiskt sätt granska våra texter, vägledande för dessa frågor var vårt syfte och våra frågeställningar. Vi valde att först sitta enskilt och analysera det dokument vi tagit fram för att kunna skapa en förståelse av materialet själva. Sedan satt vi tillsammans och diskuterade vad vi själva ansåg och hur vi tolkade dokumenten. Utifrån våra formulerade frågor som gjordes skrev vi ner samtliga huvudargument som varje parti hade i debatterna/motionerna indelat i årtalen för att kunna

överskåda om en politisk förändring skett och hur denna skulle kunnat sett ut. Sedan strukturerade vi analysen i två tematiska huvudteman, *Ungdomskriminalitetens orsaker och Brottslighetens åtgärder*. De två huvudteman utformades sedan i en andra sortering. Genom en induktiv process urskilde vi att Bronfenbrenners utvecklingsekologiska teori fungerade som analytiskt verktyg för att analysera riksdagspolitikerns framställning av unga kriminella och dess påföljder. Det utvecklingsekologiska perspektivet grundar sig i att individen utvecklas i samverkan med samhället och den närliggande miljön. Påverkningsfaktorerna är indelade likt olika system som alla påverkar individen på olika sätt. Det vill säga fyra former av nivåer som kretsar kring varje individ och påverkar denna. Nivåerna utgörs av *mikro-, meso-, exo- och makrosystem* där mikrosystemet beskriver det som är närmast individen, så som närmsta familj, och makrosystemet beskriver det långs ut från individen, till exempel samhällets styre och lagar (Meeuwisse & Swärd: 2013b, s.104; Havnesköld & Risholm Mothander, 2009, s.21f). Analysen kommer därmed inte struktureras upp genom årtalen av debatterna utan den kommer gå från ett individperspektiv (vilket representerar en mikronivå) till ett samhällsperspektiv (som representerar en makronivå). Därefter beskrivs den åsiktsförskjutning som skett över tidsperioden genom att analysera de politiska partiernas rörelse under denna period.

5.4 Metoddiskussion

Eftersom dokumenten redan var färdig transkriberade har vi valt att endast analysera de dokument som beskrev ungdomskriminalitet och straffreduktion, vilket kan leda till att intressant information kring fenomenet faller bort på ett annat sätt än om vi själva hade gjort intervjuer.

Vi anser att vår metod har hjälpt oss få en bra bild över materialet samt bidragit till en vidare förståelse kring ämnet. Genom analysen har vi kunnat studera fenomenet över tid och kunnat lokalisera likheter samt skillnader kring de olika åsikterna hos riksdagspartierna. En nackdel med vår metod är att vi var tvungna att läsa vårt material innan vi påbörjade analysen, vilket skapade en förförståelse kring ämnet och kan leda till att vår slutgiltiga analys vinklas på ett specifikt sätt.

5.5 Forskningsetiska överväganden

Inom forskning är det väsentligt att forskaren förhåller sig till stadgade etiska riktlinjer. Eftersom de etiska riktlinjerna skyddar respondenterna från att skadas i forskningsprocessen. De centrala delarna av de etiska principerna utgörs av *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet, 2002, s.5f). Vi är medvetna om att de etiska principerna däremot är det inte möjligt att tillämpa samtliga begrepp då uppsatsen inte består av direkt interaktion med respondenter. Nedan kommer etiska överväganden som framkommit i uppsatsen presenteras och tillämpning av de forskningsetiska principerna görs i den mån det är möjligt.

Genom att vår studie består av färdig transkriberat material kan vi tolka materialet på ett sätt medan det sades på ett annat sätt innan transkriberingen gjordes. Det har framkommit i transkriberingarna att talspråk som förekommit ändrats vid transkriberingen vilket kan skapa en annan syn på det som sägs. Då samtliga debatter finns inspelade hade vi kunnat transkribera dessa själva men vi har till följd av en begränsad tidsperiod valt att använda riksdagens färdig transkriberade protokoll.

Vid sökningen av forskningsstudier till kunskapsläget reflekterade vi över att de valda sökorden kan ha bidragit till att forskningarna har en specifik ståndpunkt. Till exempel kan sökorden bidragit till att forskningen utgörs av ett perspektiv som förespråkar behandling före hårda straff. Det kan ha bidragit till en viss obalans i analysen där behandlingsperspektivet erhåller en större ansats. Anledningen till det är inte medvetet utan artiklarna valdes utifrån relevans för studien. Mängden forskning som förespråkar de olika perspektiven kan också bidra till en ojämn fördelning på sökresultaten.

Riksdagsledamöterna nämns med namn i analysdelen, vilket kan betraktas som problematiskt på grund av konfidentialitetskravet. Kravet kännetecknas av att respondenter innehar rätten till att deras personliga uppgifter inte ska röjas, exempelvis namn (Vetenskapsrådet, 2002, s.12). Till följd av att riksdagsledamöterna är offentliga personer och debatterna är offentliga dokument har däremot denna avvänjning inte utträttats.

Vi har under vår undersökning varit medvetna om att vår egen politiska ställning kan påverka hur vi tolkar och framställer materialet. Vi har därför försökt analysera materialet på ett så objektivt och opartiskt sätt som möjligt. Vi har likaså reflekterat kring det faktum att politikerna själva inte är medvetna om att de är med i vår studie. Kalman och Lövgren (2012) beskriver vikten av att de medverkande ska få information om forskningen och vara väl

medvetna om vad forskningen innebär innan de deltar (s.13). Dessutom har David & Sutton (2016) beskrivit det som en viktig del i forskningen då de beskriver betydelsen av att förstå skillnaden mellan ett godkännande av att ta del av dokument och att få tillåtelse av personerna som nämns i dokumenten (s.164f). Vi anser att det blir problematiskt för oss då vi inte meddelat de riksdagsledamöter vi analyserar att de kommer medverka i en studie, detta beskrivs genom informationskravet i de forskningsetiska riktlinjerna som väsentligt (Vetenskapsrådet, 2002, s.7). Däremot är dokumenten tillgängliga på riksdagens hemsida och anses därför som offentliga handlingar.

5.6 Studiens tillförlitlighet

För att kunna bedöma en kvalitativ undersöknings standard så används begreppet *tillförlitlighet*. Tillförlitlighets begreppet motsvarar *validitet* och *reliabilitet* som används vid en kvantitativ forskning (Bryman, 2018, s.467). Begreppet består av fem olika delar: *trovärdighet*, *överförbarhet*, *pålitlighet*, *möjligheten att bekräfta* och *äkthet*.

Trovärdighet belyser forskningens förmåga att anses acceptabel för läsaren. För att kunna tillskriva forskningen trovärdighet är det viktigt att kunna påvisa att forskningen genomförts med hänsyn till de regler som finns vid forskningsarbete. Det ska tydligt framgå att forskningsdeltagarna har blivit informerade av resultaten för att på så sätt kunna bekräfta att forskaren har tolkat resultatet på ett korrekt sätt (Bryman, 2018, s.467). Som beskrivits tidigare har vi varit införstådda med att de citat från ledamöter som används i analysen inte är bekräftade av ledamoten. Det är dock något som vi har beaktat i vår undersökning och är införstådda med att det kan leda till konsekvenser utifrån ett trovärdighetsperspektiv.

Överförbarhet beskriver forskningens förmåga att överföras på en annan grupp eller en annan kontext. Att kunna överföra anses väldigt relevant vid kvantitativ forskning eftersom forskaren är ute efter att få ett så brett resultat som möjligt. I kvalitativ forskning söker forskaren istället en djupare förståelse inom en viss kontext. Överförbarhetsförmågan studerar hur pass överförbara resultaten kan vara på en annan miljö eller kontext (Bryman, 2018, s.467f). När det gäller frågan om hur materialet kan anses vara representativt så återfinns det delade meningar, på grund av att materialet anses vara unikt. I kvalitativ forskning är det därmed svårt att uppnå en generaliserad och representativ nivå (Bryman, 2018, s.665). I och med att vi undersöker en nationell lagändring kommer överförbarheten återkomma till andra länder och deras syn på unga kriminella. Däremot vid en annan form av analys finns det

möjlighet att koppla undersökningen till andra miljöer i Sverige. I uppsatsen använder vi oss av andra länders forskning och därmed kommer den svenska kontexten integreras med en global kontext.

För att tillskriva forskningen *pålitlighet* anses det viktigt att forskaren kritiskt granskar undersökningen. Genom granskningen bör forskaren säkerställa att samtliga relevanta delar av forskningen redovisas och att ingen del lämnas utanför för att kunna ge en komplett bild av undersökningen och dess tillhörande resultat (Bryman, 2018, s.468). Vi har under vår undersökning försökt att ta med all relevant data i den mån vi har kunnat, samt försökt beskriva varje del vi gjort tydligt. Vi har försökt att se på vår data så objektivt som möjligt men samtidigt reflekterat över att våra egna synpunkter kan påverka vår tolkning av vårt resultat.

Begreppet *möjligheten att bekräfta* fokuserar på att forskaren inte har låtit sina egna subjektiva värderingar påverka resultatet. Det anses här viktigt att belysa att forskningen har genomförts så objektivt som möjligt under hela förloppet (Bryman, 2018, s.470). Möjligheten att bekräfta är betydande för undersökningen, eftersom uppsatsen belyser politiska åsikter och förändring som sker. Att vara objektiva är en viktig beståndsdel och något som vi förhåller oss till.

Det sista begreppet *äkthet* belyser forskningens förmåga att på ett rättvist sätt förmedla de olika uppfattningar från de som undersökts. Begreppet tar ställning till huruvida forskningen kan bistå de medverkande med en djupare förståelse kring det undersökta ämnet eller en bättre förståelse kring hur andra ser på fenomenet. Äkthet belyser undersökningens bidragande till en förändring genom att forskning deltagarna kan genom undersökningens resultat få en tydligare syn kring de insatser som kan behövas (Bryman, 2018, s.470). Genom att vi redovisar samtliga partiers synsätt kring ämnet utifrån primärdata, det vill säga utan påverkan av andra källor såsom media, kan vi tillskriva undersökningen delvis äkthet. Till följd av att politikerna ej är medvetna om denna uppsats t kan vi inte argumentera för att vår undersökning kommer att påverka Sveriges politik i stort.

6. Resultat och analys

I följande kapitel kommer vi presentera och analysera de dokument vi valt. Vi urskiljer att politikernas framställning av straffreduktion, unga lagöverträdare och ungdomsbrottslighet kan beskrivas utifrån två huvudteman. Dessa två huvudteman är följande:

Ungdomskriminalitetens orsaker och Brottslighetens åtgärder. Under varje huvudteman kommer uppdelningar i underkategorier ske. Dessa underkategorier beskriver de argument som vi funnit i materialet. Som betonats tidigare så har våra underkategorier influerats av utvecklingsekologi.

Vi kommer analysera de förändringar som framkommit i dokumenten. Analysen innefattas av en koppling till den tidigare forskningen och de teoretiska utgångspunkterna. Avslutningsvis kommer vi sammanfatta analysen och föra en avslutande diskussion gällande funderingar och reflektioner som vi har funnit vid utförandet av uppsatsen.

6.1 Ungdomskriminalitetens orsaker

I denna delen av analysen kommer partiernas åsikter kring ungdomskriminalitetens orsaker presenteras. Analysen kommer att beskrivas från ett individperspektiv (mikroperspektiv) till ett samhällsperspektiv (makroperspektiv).

6.1.1 Individuella egenskaper och genus

De unga lagöverträdarna framställs i debatterna som bråkiga individer med bristande respekt för andra människor, vilket beskrivs genom moderaternas Sten Tolgfors (Mot. 1999/2000:Ju704): "Normlöshet och avsaknad av moral, tillsammans med behov av spänning och snabb behovstillfredsställelse ligger bakom brottsligheten. Många av ungdomarna saknar kontakt med vuxna de känner respekt för" (s.1). Tolgfors menar att egenskaperna är de som kännetecknar ungdomsbrottsligheten. Vidare diskuterar han att en stor del av de unga lagöverträdarna har skriv- och lässvårigheter samt växer upp i fattiga socioekonomiskt fattiga. Egenskaperna anses vara gemensamma för alla unga brottslingarna i Sveriges samhällen. Likt debatterna förklarar forskning att unga lagöverträdare ofta kommer från brustna hem och sämre uppväxtmiljöer (Lambie & Randell, 2013:450).

De kriminella ungdomarna beskrivs i debatterna framförallt som killar, detta beskrivs exempelvis av Arhe Hamednaca (s) i debatten (Prot. 2015/16:78): “Jag har sett hur ungdomarna, framför allt killar, lever ute på kvällarna[...]. Många av dem var redan kriminella, och några var på väg in i kriminalitet.” (s.14). Hamednaca belyser ungdomarnas kriminella beteende och betonar att majoriteten är killar. Argument påvisar den normativa synen på ungdomskriminalitet som mansdominerande. Vidare beskriver Hamednaca i samma debatt en syn på ungdomarna som farliga, förlorade barn samt som en grupp samhället bör vara rädd för. Han beskriver, såsom Lambi och Randell (2013), att ungdomarnas avsaknad av en trygg vuxen och att de genom uppväxten inte blivit sedda av någon är bidragande faktorer till att de utför kriminella handlingar.

Likt kategoriseringen ovan beskrivs olika typer av brott vara mer förekommande i ungdomssammanhang än andra. Ellen Juntti (m) beskriver detta i debatten (prot. 2019/20:46): “Till exempel har personrånen ökat lavinartat. Ofta är det unga män som rånar barn.” (s.12). Juntti beskriver att ungdomsbrottsligheten blir allt grövre och att brotten ofta karaktäriseras som grova rånförsök. Hon beskriver att brott mot yngre barn är vanligt och anser att grova brott har blivit vardagligt samt att samhället har tappat kontrollen över dessa ungdomar.

Genom debatterna kan vi till följd av dessa kategoriseringar se en tydlig aspekt i en gemensam syn på att brottsligt beteende orsakas av yttre faktorer och ej biologiska. Motsvarande debatterna så pekar forskning på att ett kriminellt beteende inte endast förekommer på grund av biologiska faktorer utan påverkas i stor del av samhället, miljön och individens uppväxtförhållande (SOU 2018:85, s.51).

6.1.2 Individen i samhället

De unga lagöverträdarna beskrivs i debatterna som en kollektiv grupp där de unga kriminella identifieras som en kategori med liknande bakgrund och problematik. Åtgärderna för brottsligheten sker därmed på en samhällelig nivå och förblir mer strukturella. Samtidigt väcks denna syn som något samhället behöver förändra för att kunna motverka brottslighet. Johan Hedin (c) menar att det krävs ett skiftande fokus där individen borde stå i centrum och inte kollektivet. Han menar att varje individ behöver få individanpassade åtgärder för att brottsligheten ska minska. Hedin (c) beskriver vikten av en förändring i debatten (2015/16:78) genom följande citat:

[...] men för mig går det en tydlig och viktig skillnad mellan individperspektivet och kollektivperspektivet. Att se individen är inte att sköta sig själv och strunta i andra, utan det är att betrakta varje individ som unik och som sin egen, med rätt att bli betraktad just som individ och inte som representant för en grupp. (s.7).

Hedin anser att Sveriges kriminalpolitik länge haft ett stort fokus på ett kollektivperspektiv och att synsättet behöver förändras. Han menar att samhället bör betrakta individen utanför gängkriminaliteten och inte uppfatta unga lagöverträdare som en homogen grupp utan beakta varje individs behov vid åtgärder av brottslighet. Ett individperspektiv är väsentligt då det är genom ett kollektivt tänkande som vi skapar stigmatiserade grupper. Kollektiva identiteter kan överskrida individens egen identitet och individen tillskrivs då endast de egenskaper som passar in på den kollektiva identiteten. Främst kan kollektiva identiteter uppfattas som provocerande och leder till en fientlighet gentemot gruppen och därigenom skapas konflikter mellan grupperna (Hammarén & Johansson, 2009, s.39). Genom att inte passa in i samhällets kollektiva identitet skapas en grupp baserad på utanförskap. Utanförskap kan leda till stora svårigheter att hitta sin plats i samhället och kan bidra till begränsade möjligheter till utbildning och arbete (Ibid, s.40). Till följd av att en kollektiv syn på individer skapar fientlighet och stigmatisering anser Hedin att det är viktigt att betrakta ungdomarna som självständiga individer.

6.1.3 Brottslighet som karriär

Det förekommer att vissa riksdagsledamöter liknar de unga lagöverträdarna vid *kroniker*, det vill säga långt gångna i sina kriminella karriärer och inte längre benägna att frångå ett kriminellt beteende. Samhället ser på individen som "obotlig" från kriminalitet och anser det lönlöst att vidta åtgärder för den unga lagöverträdaren. Samhället sätter in individen i ett fack och tillskriver den ungdomen identiteten som kronisk brottsling. Samtidigt kan samhällets konstruktion av ungdomarna som kriminella föra samman individerna då de tillskrivs liknande identiteter (Hammarén och Johansson, 2009, s.39; Kruger, 2007, s.92). Kronisk brottslighet beskrivs främst av Moderaterna och Kristdemokraterna. Ingemar Vänerlov (kd) förklarar det genom följande citat (Prot. 1999/00:106): "Oroväckande är att risken att bli kronisk brottsling ökar med sjunkande debutålder." (s.120). Vänerlov beskriver att risken för

kronisk brottslighet ökar ju yngre den unga lagöverträdaren är vid första brottsliga handlingen. I samma debatt (Prot. 1999/00:106) beskriver Anita Sidén (m) följande: “Ju tidigare man kommer in på brottets bana, desto större är risken att bli s.k. kroniker. Det är hemskt att behöva stå här och säga att 14-åringar är inne i en högaktiv ålder när det gäller brott.” (s.86). Sidén beskriver även hon debutålderns påverkningar på ett fortsatt kriminellt beteende. Hon menar att kriminaliteten sjunker i åldrarna och ökar risken att ungdomarna tidigt fastnar i den kriminella livsstilen. En tidig debut är en stor riskfaktor men det finns likaså andra påverkningsfaktorer, exempelvis kan ett fängelsestraff bli en inkörsport till en brottskarriär utifrån att ett kontaktskapande till andra kriminella skulle kunna vara möjligt i fängelset (SOU 2012:34, s.804).

Genomgående i debatterna belyser ledamöter att ungdomar vanligtvis är brottsbenägna i uppväxtfasen, men att ungdomarna sedan växer upp och fortsätter inte då sin brottsliga bana. Det beskrivs bland annat av Johan Linander (c) i debatten (Prot. 2010/11:65): “De [unga lagöverträdare] tar steget från den där småbrottsligheten som är ganska vanlig, tyvärr, bland unga men som inte leder till vidare brottslighet.” (s.141). Linander beskriver att det är vanligt att unga begår småbrott men att det senare är något som de unga växer ifrån i takt med mognadsprocessen. Författarna Phillippi och McCann (2018) förklarar liknande att brotten ökar i takt med tonåren då högst andel brott sker vid 16–20 års ålder för att sedan minska desto äldre individen blir (s.141f). Liknande beskrivs i Statens offentliga utredning (2018:85) och till följd av det anses brottsligheten därför vara *episodisk*. Utvecklingen beror på att det sker en psykologisk mognad som medför ett förändrat förhållningssätt hos ungdomen (s.141f; SOU 2018:85, s.188).

I samtliga debattprotokoll framställs brotten bli grövre samt att de unga lagöverträdarna blir allt yngre. Problematiken kring att lagöverträdarna blir yngre kan illustreras med följande citat från Johan Pehrson (fp) i riksdagsdebatten 2005 (Prot. 2005/06:127) “Vi får fortsatt alarmerande siffror om att allt yngre hamnar allt tidigare i ganska allvarlig kriminalitet.” (s.51). Pehrson vill påpeka hur behovet av en förändring är väldigt självklar och allra mest för de unga lagöverträdare då ett stort problem är den minskande åldern på brottslingarna. Eftersom identiteten skapas i tidiga tonåren kan riskerna för att fastna i kriminalitet öka vid tidig debutålder då identiteten formar individens plats i samhället. På grund av denna konstruktion kan det vara kritiskt för individen då det gör att en kriminell identitet kan formars tidigt (Hammarén & Johansson, 2009, s.27). Motstånd mot att brotten blir grövre sker inte förrän år 2019 när Morgan Johansson (s) säger emot Ellen Juntti (m) i debatten om unga lagöverträdare (Prot. 2019/20:46):

[...] att beläggen för att ungdomsbrott generellt sett ökar faktiskt är oerhört svaga. Det är snarare tvärtom, skulle jag vilja säga. Antalet ungdomar som misstänks för brott - nu talar vi om åldersgruppen 15–20 år - har minskat med 20 procent på tio år [...] sedan finns det den generella bilden som Ellen Juntti försöker lyfta fram, att ungdomar begår alltmer brott. Det tror jag faktiskt inte stämmer med verkligheten. (s.13).

Johansson beskriver att brotten har minskat inom åldersgruppen 15–20 år och det är under en period på 10 år. En ambivalens kring om brott ökar eller inte sker, som påverkar debatten och de beslut och åtgärder som båda partierna väljer att presentera mot ungdomskriminalitet.

6.1.4 Försummande familjeförhållanden

I debatterna beskrivs den unga lagöverträdaren som en individ med bristande respekt för samhället, en avsaknad av en fadersgestalt samt att den unga ofta kommer från en defekt familjsituation. Därför menar partierna att det i grund och botten beror på föräldrarnas bristande ansvar att de unga hamnar i kriminalitet. Alice Åström (v) beskriver således i debatten (Prot. 1999/2000:106): “Det är hela tiden sveket från vuxenvärlden och från de vuxna runtomkring som har försatt ungdomarna i det här [kriminalitet].” (s.90). Åström belyser starkt den bristande familjsituationen som en anledning till att ungdomen befinner sig i ett brottsligt sammanhang. Anledningen till ett kriminellt beteende anses ligga utanför ungdomen och likaså åtgärderna. Vikten av att vara försedd med vuxna förebilder beskrivs även i statens offentliga utredning (1951:41) som väsentligt för individer i äldre tonåren, på grund av behovet att kunna återfå goda råd och kunna få känna gemenskap till dessa förebilder (s.96f). Den ungas relationer till föräldrarna kommer att spegla den ungas förmåga kring att skapa trygga och tillitsfulla relationer till andra individer senare i livet. Brister föräldrarna i sin omsorg får det således konsekvenser på individens förmåga att skapa trygga relationer. Det finns därmed starka belägg för att vuxna är viktiga för individens identitetsskapande (Smedler & Drake, 2006, s.47).

6.1.5 Avsaknad av trygg bekantskap

Unga lagöverträdare kopplas i debatterna till det kollektiva gänget, där ledamöter anser att de regelbundet rekryteras in i kriminella gäng på grund av bristen på annan tillhörighet. Rekryteringen till gängkriminalitet beskrivs kort i Fredrik Reinfeldts (m) med flera riksdagsledamöters motion (Mot. 2004/05:Ju352): "För att slippa våld litar sig rädda tonåringar med lokala ligaledare som skänker dem immunitet i utbyte mot "vänskap"." (s.8). Citatet belyser att ungdomarna väljer att rekryteras in i kriminella gäng för att inte behöva vara rädda att för de själva ska utsättas för något våld, samt att de genom gängen återfår en form av tillhörighet. Tillhörigheten är dock något som Reinfeldt menar endast är tillfällig eller en anledning till att lura till sig dessa ungdomar och sätter därför citattecken kring ordet vänskap. Vid skapandet av en identitet söker individen tillhörighet till en grupp eller liknande, på grund av en strävan efter att vara en del av ett större sammanhang (Lalander & Johansson, 2012, s.11). Denna tillhörighet kan vara svår att hitta för vissa unga där nätverket har stora brister, vilket kan leda till att den kriminella gruppen kan vara den enda tillhörigheten som erbjuds ungdomen. Lalander och Johansson (2012) beskriver att ett motstånd mot, exempelvis sin ursprungliga tillhörighet, kan beskrivas som ett rebelliskt sätt att uttrycka sin önskvärda frihet på (s.38). Ett motstånd kan betraktas som ett avvikande beteende och kan likställas vid ett kriminellt beteende i samhället.

Ungdomarna beskrivs vanligen i debatterna likt offer för de gängkriminella. Det kan belysas genom följande citat av Arhe Hamednaca (s) (Prot. 2010/11:65): "De kriminella gängen och grupperna rekryterar medvetet ungdomar för att göra både grovjobb och handräddning i den kriminella verksamheten" (s.135). Ungdomarna beskrivs som en utsatt grupp som utnyttjas av gängmedlemmar till att utföra brottsliga handlingar. Det kan därmed tolkas som att de unga lagöverträdarna inte har ett eget val utan blir tvingade till brottsliga handlingar.

Moderaterna delar Socialdemokraternas åsikt och anger att de unga lagöverträdarna är offer men tillägger en ytterligare anledning till varför. De unga lagöverträdarna betraktas vara tvingande och hotade att begå brott, inte enbart på grund av en machokultur som råder utan likaså på grund av att de genom straffreduktionen får ett lindrigare straff. Genom att äldre brottslingarna anser det mer fördelaktigt att de unga utför handlingen då de straffas lindrigare och utsätter sig därför inte för lika stor risk.

6.1.6 Bristande skolmiljö

Skolan bedöms som en skyddande faktor för unga men när skolan istället är svår och besvärlig så är sannolikheten att individen begår brott större. Helena Bouveng (m) betonar ett scenario där skolan varit otillräcklig (Prot. 2010/11:65): “En besvärlig skolgång kan ha lett till underkända betyg eller avhopp från skolan, [...]. Du får inte vara med i gemenskapen, bollen passas aldrig till dig och mobbning är en del av din skolvardag.” (s.137). Bouveng påpekar att grogrunden för en kriminell bana kan påbörjas redan i skolåldern framförallt när skolan karaktäriseras av utanförskap. Det uppstår en komplicerad snöbollseffekt där problem byggs upp och det ena leder till det andra. Exempelvis kan en sämre skolgång leda till stora svårigheter i arbetslivet. Vanligt är också att skolgången påverkas negativt i och med ett straff då många unga brottslingar oftast har läs- och skrivsvårigheter vilket fängelser och andra påföljdsinstanser vanligen inte har resurser att hjälpa individen med. Det här medför en brist på en adekvat utbildning under strafftiden i fängelse. Vid utslussning i samhället efter avtjänat straff finns det därför stora svårigheter i att införskaffa sysselsättning, på grund av att en kriminell bakgrund i sig påverkar möjligheterna till arbete efter avtjänat straff (Lambie & Randell, 2013, s.454f; Schnittker & John, 2007, s.117ff). Det är skolans ansvar att fånga upp elever tidigt för att motverka att ett brottsligt beteende påbörjas. Skolan är också viktig under ett avtjänat straff för att individen sedan ska kunna etablera sig i samhället.

6.1.7 Omgivande förhållanden

Moderaterna beskriver att osunda miljöer är en bidragande faktor till ungas kriminella beteende. Moderaternas Anita Sidén (Prot. 1999/00:106) beskriver miljöns påverkan på följande sätt: “Det är snart skoluppehåll, men brottsligheten tar inte sommarlov. Ju fler ungdomar vi räddar från olämpliga miljöer, desto färre riskerar att rekryteras till drogberoende och kriminalitet.” (s.86). Sidén förklarar att det finns en kriminell marknad som är ständigt öppen för unga, i och med det anses tidiga insatser som viktiga för att stänga den lätta vägen till kriminalitet. Lambie och Randell (2013) beskriver en stor koppling mellan miljön och ett kriminellt beteende. Författarna menar på liknande sätt som riksdagsledamoten Sidén att brister i vistelsemiljöer och uppväxtmiljö är vanligt förekommande hos unga brottslingar (s.450). Därmed anses individens omgivande förhållanden som väsentliga vid diskussion om orsaker till ungdomskriminalitet.

6.1.8 Socioekonomiska livsvillkor

Utifrån ett samhällsperspektiv målas den unga kriminella ungdomen upp som en individ som har bristande resurser omkring sig och lever segregerat. Synsättet pekar på att det är det samhälleliga ansvaret som är orsaken till att unga blir kriminella. Samhället har på så sätt misslyckats med att ta hand om dessa individer. Den unga lagöverträdaren beskrivs som utanför samhällets gemenskap på grund av individens livsvillkor. Alice Åström (v) (Prot. 1999/00:106) beskriver det på följande sätt:

När det gäller ungdomsbrottsligheten och den kategori som begår brott och när det gäller deras sociala situation kan vi för nästan varje ungdomsbrott konstatera en liknande social bakgrund [...]. Dessutom lever man ofta under ganska fattiga sociala förhållanden. Därför är det riktigt att satsa resurser inom kommunen och kommunsektorn för att tidigt påbörja ett arbete i sådana här områden. (s.89f).

Åström beskriver genom citatet att de unga lagöverträdarna är lika varandra. De kommer från liknande förhållanden och därmed bör samhället motverka det som de har gemensamt. Hon menar att kommunsektorn på grund av det är en av de viktigaste brottsförebyggande åtgärderna. Genom minskad segregation och bättre tillgång till de sociala resurserna inom kommunen anser Åström att ungdomsbrottsligheten kan minska. Liknande argument återfinns i debatterna av Socialdemokraternas Arhe Hamednaca som påvisar följande (Prot. 2010/11:65): “Men det finns även tydliga samband mellan fattigdom, utanförskap, segregation och kriminalitet. Det är i de stora städernas socioekonomiskt fattiga områden som en stor del av de debuterande kriminella rekryteras.” (s.135). Hamednaca påpekar därmed på att de unga lagöverträdarna ständigt är offer för att rekryteras av kriminella gäng och anses vara väldigt sårbara utifrån deras bakgrund.

I de ovanstående debatterna beskrivs ungdomsbrottsligheten som ett strukturellt utanförskap, på grund av att de individer som ingår i kriminella gäng och utför kriminella handlingar beskrivs inneha en låg socioekonomisk bakgrund. I den tidigare statliga offentliga utredningen (1951:41) uttrycks istället att det var ungdomen själv som var “missanpassad” till samhället. Normer och värderingar från de missanpassade var en av anledningarna till varför dessa inte var inkluderade i samhället utan utförde brott istället. Samhällets uppgift blev att förändra individens personlighet och attityder så dessa överensstämmer med samhällets

normer (s.121, 124). Det fanns därmed en skillnad på om samhället ansåg att ungdomen vad ansvarig över sitt kriminella beteende eller om samhället hade en stark påverkan på att ungdomen utförde kriminella handlingar. Motsats till den statliga offentliga utredningen (1951:41) menar politikerna att ungdomskriminaliteten bottnar i en ojämnh samhällsstruktur och behöver därför åtgärdas genom samhälleliga resurser snarare än individuella.

6.2 Brottslighetens åtgärder

I följande avsnitt kommer åtgärder mot ungdomsbrottslighet, som diskuteras i de undersökta debatterna, att presenteras. Likt ovan kommer åtgärderna vara indelade i olika underrubriker som fastställts genom influerade av Bronfenbrenners utvecklingsekologi.

6.2.1 Betydelse av familjerelation

Genomgående i debatterna är att samtliga partier diskuterar kring ett stort föräldraansvar. De menar att det är föräldrarna som i första hand kan motverka ungdomsbrottslighet. Detta på grund av att ledamöterna anser att föräldrarna genom god uppfostran och en tillgänglighet för ungdomarna kan ge dem den stabilitet och trygghet de behöver. Dessa faktorer ska därmed motverka att ungdomarna utvecklar ett brottsligt beteende. Föräldrarnas brottsförebyggande inverkan beskrivs bland annat genom Margareta Sandgren (s) (Prot. 1999/2000:106):

Det hade kanske varit bra att man hade angett på vilket sätt man skulle kunna stärka föräldrarnas ansvar i rollen som goda fostrare. Annars framgår föräldrarnas och vårdnadshavarnas ansvar för barnen klart och tydligt i föräldrabalken - att se till att barnens behov av omvårdnad, trygghet och god fostran blir tillgodosedda, att barnen får den tillsyn de behöver, får tillfredsställande försörjning och utbildning samt att svara för att barnen står under uppsikt eller att andra lämpliga åtgärder vidtas i syfte att hindra att barnet orsakar skada för någon annan. (s.111f)

Socialdemokraternas Margareta Sandgren förklarar att konkreta tillvägagångssätt måste belysas, exempelvis hänvisar Sandgren till lagstiftning. Föräldrarna har en skyldighet att ansvara över sina barn och motverka att barnen utför skada, det vill säga brottsliga

handlingar. Omgivningen stöd är viktig för att individen ska kunna få den hjälp den behöver och bemöta individens behov. Likt ovanstående citat anser Moderaternas Anita Sidén (Prot. 1999/00:106) beskriver följande:

[...] vi moderater är av den uppfattningen att föräldrar och vårdnadshavare naturligtvis ska få ha det största ansvaret för sina ungdomar. De är och har rätt att vara de bästa brottsförebyggarna, men de måste också ha rätt att få stöd om de så behöver. (s.87).

Båda citaten beskriver vikten av ett tydligt föräldraansvar men samtidigt belyses bristerna som kan finnas och därmed behöver samhället bistå med insatser för att förstärka föräldraförmågan. Vid påföljder för unga lagöverträdare diskuteras möjligheterna att integrera föräldrarna på ett tydligare sätt i behandlingen för att ge ytterligare stöd till den unga. Redan 1951, i den statliga offentliga utredningen (SOU 1951:41), beskrivs vikten av att belysa föräldraansvar för att motverka ungas brottslighet och påbörja en kriminell karriär. De beskriver värdet av att föräldrarna tidigt tar sitt ansvar i uppfostringen av ungdomarna för att på så sätt motverka ett kriminellt beteende. Om föräldrarna misslyckas med uppfostringen av barnen tas istället andra åtgärder till (s.117f). Om föräldrarna och samhället brustit i sin ansvarsförmåga belyser forskning åtgärder mot ungdomskriminalitet, såsom evidensbaserad terapi. Phillippi och McCann (2018) beskriver att föräldraansvaret vid ungdomskriminalitet är betydelsefullt men författarna påpekar också vikten av att föräldrarna medverkar i terapin för att kunna stärka den unga till att ej fortsätta på den kriminella banan (s.146). Lika så betonar Lambie och Randell (2013) positiva effekter av att erbjuda den unga och dess familjeterapi tillsammans. De menar att terapin stärker familjen och individens samspel vilket leder till att de tillsammans kan hjälpa individen till en bättre levnadssituation utanför kriminaliteten (s.455f).

6.2.2 Skolan som resurs

Skolan anses som en viktig del i arbetet mot brottslighet då det är skolan som borde visa barnen den rätta vägen. Missförhållanden i skolan nämns som en starkt bidragande faktor till att ett kriminellt beteende påbörjas. Moderaternas Sten Tolgfors påpekar i sin motion (Mot.1999/00:Ju704): “Mobbning är våldets moder” (s.1). Tolgfors menar att mobbning kan

anses som ett första steg in i kriminaliteten och han menar därför att skolan borde arbeta hårdare mot mobbning. Likt moderaterna påpekar folkpartiet att skolan har en viktig roll för att motverka ungdomskriminaliteten. Roger Haddad (fp) beskriver följande i debatten (Prot. 2010/11:65):

Skolan har ett stort ansvar. Exempelvis kan frågan om skolk ha direkt inverkan på ungdomars kriminalitet. Om skolan och samhället har en bra koll på ungdomarna kan vi också förebygga att de hamnar i fel gäng och begår brott, oavsett om det handlar om snatteri eller annan typ av brott. (s.139).

Haddad beskriver att skolan är viktig för att motverka ungdomsbrottslighet men också vikten av att övriga samhället behöver bidra med resurser. Haddad lägger stor vikt vid att fånga upp individerna i ett tidigt skede oavsett om det handlar om ogiltig frånvaro eller andra alarmerande faktorer. Genom en bra uppsyn över eleverna på skolan kan resurser sättas in tidigt och därmed motverka ungdomskriminaliteten i stort. Samtidigt kan samhället stärka resurserna för dömda individer genom att erhålla en bättre skolgång, vilket bidrar till minskad återfallsrisk.

För individens identitetsskapande är skolan mycket central då det är under tonåren som individen bör välja en yrkesbana. Genom sitt val av yrke sätter den unga grunden för vuxenlivet. Utan en gynnsam skolgång saknar individen tillgång till kunskap och identiteten kommer påverkas stort, på grund av detta är skolan en viktig utgångspunkt för individen då den hjälper individen att sätta grunden för framtiden. Skolgången anses till följd av detta vara en viktig faktor för att motverka kriminalitet och bidrar till en gynnsam arbetssituation i framtiden (Kroger, 2006, s.162f).

6.2.3 Samverkan och involvera civilsamhället i samverkan

För att motverka att ungdomarna vistas i olämpliga miljöer menar politikerna att samhället behöver kunna erbjuda ungdomarna andra öppna verksamheter. Detta beskrivs av bland annat Kristdemokraternas Andreas Carlson (Prot. 2015/16:78):

Vi anser att det är viktigt att samtliga relevanta aktörer deltar i arbetet kring ungdomar med kriminell problematik. Vi ser också positivt på att ideella organisationer och grupper involveras i de sociala insatsgrupperna i större utsträckning än vad som sker idag. (s.11).

Engagemanget för dessa ungdomar är viktigt och Carlson kräver att det ökas ytterligare. Han menar att ideella organisationer och andra hjälpande aktörer i samhället bör till större utsträckning vara med och bidra till att motverka ungdomskriminalitet. Carlson nämner vikten av andra aktörer såsom närheten till lokala poliser. Han anser att ungdomarna kan få en bättre syn på polisen om polisen arbetar nära och interageras med ungdomarna. Vidare diskuterar Carlson om betydelsen av att samtliga samhällsorgan bidrar i hög grad då han anser att ungdomskriminalitet uppstår då samhällets resurser brister. Samhället utgör en väsentlig del i det brottsförebyggande arbetet men också vid arbetet efter ett avtjänat straff. Ashkar och Kenny (2008) poängterar att samhället behöver bistå med resurser också till de ungdomar som är lagöverträdare och som har återkommit till samhället, då sannolikheten för återfall utan en sådan verksamhet är stor (s.596). Ett exempel på de resurser Carlson påpekar kan därmed vara resurser för att hjälpa individen tillbaka till samhället efter ett avtjänat straff. Samhällets resurser får genomgående en stor del i debatterna och det diskuteras, trots åtal och partitillhörighet, om brister i samhällets resurser så som polis, skola och socialtjänst samt rättsväsendet. Ett sådan argumentation framställer kristdemokraternas Olle Sandahl (Prot. 2005/06:127):

Det är uppenbart att socialtjänsten, polisen och skolan måste ha ett nära samarbete för att tidigt motverka kriminalitet. Sekretesslagstiftningen borde ändras så att rektorer kan informeras om elever som begår brott. Särskild barn- och ungdomskompetens måste finnas inom hela rättsväsendet. (s.55).

Sandahl belyser vikten av ett starkt samarbete mellan olika instanser och hur sekretessregler borde förändras. Likt Sandahl belyser Statens offentliga utredning (2018:65) att samarbete mellan instanser är väsentligt. Vid förändrad lagstiftning blir arbetet ännu viktigare, då framförallt socialtjänsten anser att det är komplicerat att samverka de rättsliga och de socialrättsliga insatserna. Detta beror just på att sekretessen inte tillåter en sådan överföring av information till inblandade parter (s.289). Det är på grund av synen på att brottslighet behöver

stoppas tidigt som ledamöterna tycker att samhället har brustit i att fånga upp ungdomarna innan de har hamnat i en kriminell livsstil. Politikerna diskuterar i hög grad om att öka samarbetet mellan samhällsresurserna. Genom samverkan kan den unga enklare få rätt insatser då alla instanser samarbetar kring den unga och får därmed en bredare uppsikt över individen.

6.2.4 Ålder och ansvar

Det finns genomgående en dialog i debatterna om hur ungas påföljder bör framställas ut för att minska brottsligheten men däremot är de skilda åsikter om hur påföljderna bör utformas. Till exempel anser Moderaterna i debatterna att straffreduceringen för unga lagöverträdare ska tas bort. Sten Tolgfors (m) yrkar i motionen (Mot. 1999/00:Ju704) om en ändring det:

En 18-åring är därmed valbar till riksdagen för att kunna lagstifta om straffet för mord, men anses inte vuxen nog att få samma straff som en äldre medbrottsling. Detta är inte rimligt. Det bör vara handlingens art och inte gärningsmannens ålder som styr straffet vid grova brott. Därmed bör straffet utmätas på samma sätt för alla brottslingar över 18 år. Ålder i sig bör inte i sig kunna vara ett skäl för ett mildare straff, för myndiga brottslingar. (s.3)

Tolgfors menar att en ung brottsling bör räknas som myndig i rättssalen när den unge gör det i alla andra avseenden. Han förklarar att en myndig person räknas som vuxen i juridisk mening och bör därför stå till svars för sina handlingar vid brottsmisstanke.

Motsatt till detta anses vara bilden av unga som inte helt utvecklade trots sin myndiga ålder. Hjärnan är inte färdigutvecklad vid 18 års ålder utan fortsätter att utvecklas även efter 20 års åldern. Därför anses hårdare straff för unga vara skadligt för ungas utveckling samt att dem till följd av detta inte kan tillmätas samma straff som en vuxen. Eftersom hjärnan inte är färdigutvecklad har den unga inte samma förmåga att förstå konsekvenser och därmed inte en förmåga att ta ansvar för sitt handlande. Ett argument för att behålla straffreduktionen är att en 20-åring hjärna fungerar likt en 16-åring hjärna när individen utsätts för stress (Lambie & Randell, 2013, s.450; SOU 2012:34, s.797ff; SOU:85, s.188).

Vi kan däremot se att forskning betonar att unga lagöverträdare behandlas striktare i ett internationellt perspektiv. Till exempel har Tyskland en straffmyndighetsålder på 14 år och Danmark har ingen särbehandling kring unga lagöverträdare 18–20 år vid bestämmelsen av påföljder (SOU 2018:85, s.172ff). Detta kan vara en anledning till att Sverige debatterar kring en striktare rättspolitik för unga lagöverträdare, där framförallt moderaterna driver frågan och vill införa striktare påföljder.

En omfattande diskussion i debatterna handlar om att unga lagöverträdare över 18 år är myndiga och att de ska stå till svars för konsekvenserna av sitt handlande. Påföljden bör därför motsvara gärningens art. Under debatterna framkommer en bild av gärningsmännen som myndiga. Argument återkommer i debatterna och anses fortsatt som ett betydande argument för att avskaffa den straffreduktion som finns för 18–20 åringar. Exempelvis anser Ellen Juntti (m) i debatten (Prot. 2019/20:46): “Vi tycker att en myndig person är en myndig person.” (s.14). Juntti anser att en myndig person bör räknas som myndig i samtliga samhällsinstanser utan undantag. Det vill säga att individen bör ta fullt ansvar över sina egna handlingar. Likt Junttis argument beskriver Kent Ekeröth och Lars Isovaara (båda sd) följande i sin motion (Mot. 2010/11:Ju422): “I Sverige idag blir en person myndig vid 18 års ålder och i och med denna ålder ska han eller hon betraktas som fullt ansvarig för sina handlingar.” (s.2). Moderaterna och Sverigedemokraterna anser att straffreduktionen bör slopas och att unga lagöverträdare inte bör särbehandlas inom rättsväsendet. Partierna ovan anser att ungdomarna är bör stå till svars för sina brottsliga handlingar. Dock pekar forskning på att straffa unga lagöverträdare som vuxna motverkar det syfte som påföljden ska markera. Syftet ansågs vara att motverka ungas fortsatta brottslighet. Återfallsrisken anses som större om unga döms likt vuxna (Phillippi Jr. & McCann, 2018, s.143).

I och med detta tycker Moderaterna och Sverigedemokraterna att unga lagöverträdare likt vuxna ska kunna dömas till fängelse. Ellen Juntti beskriver detta i debatten (Prot. 2015/16:100) “Många 18-åringar är redan yrkeskriminella. Vi tycker att myndiga personer ska dömas som vuxna.” (s.23f). Juntti anser att det i hög grad är många unga lagöverträdare som redan i tidig ålder är yrkeskriminella och begår grova brott. Vidare förklarar hon att moderaterna till följd av detta anser att straffreduktionen därför borde slopas. Konsekvenser av ett borttagande av straffreduktionen kan medföra enligt statens offentliga utredning (2012:34) att fler unga lagöverträdare kommer avtjäna ett fängelsestraff, särskilt gäller detta för åldersgruppen 18–20 år (s.804f). Däremot så kommer nya utmaningar att uppstå om Sveriges riksdags beslutar sig för att ta bort straffreduktionen. Om de unga lagöverträdarna straffas striktare poängterar Ashkar och Kennys (2008) vikten av en fungerande rehabilitering

av de unga lagöverträdarna. Att inte behandla både de ungas känslor och eventuella missbruk skapar en stor risk för de unga att när de väl avtjänat sitt straff och återgår till sina gamla vanor. Detta leder till att återfallsrisken ökar (s.594f). På grund av de stora riskerna för striktare straff för unga finns det flera motparter i frågan.

6.2.5 Fängelse mindre lämpligt

Ambivalensen kring hårdare straff blir tydlig i debatterna där motparterna ställer sig emot varandra. En motpart till Moderaterna och Sverigedemokraternas förslag för skärpta straff är Vänsterpartiet, som genom Alice Åström förklarar vänsterpartiets ståndpunkt (Prot.1999/00:106):

Jag tror inte att vi löser problematiken med ungdomsbrottslighet genom att vi istället beslutar oss för att de här ungdomarna ska dömas till fängelse [...]. Det här är en väldigt tydlig markering för den som begår brott men frågan är om detta förändrar beteendet och den här personens livsbana. Nej, tvärtom! (s.90).

Åström menar att fängelse inte löser problemet med ungdomsbrottslighet utan snarare bidrar till att ungdomar fastnar i kriminalitet på grund av vad de unga kommer i kontakt med under fängelsevistelsen. Vidare beskriver hon vilka stora påföljder och skador ett fängelsestraff kan leda till för en ung brottsling och menar därför att de bör få en bättre chans att ändra sitt beteende. Åströms åsikt återkommer i forskning som beaktar den unga lagöverträdare avvikande vuxna individer mentalt och psykologiskt, vilket leder till att de behöver i rättsligt sammanhang bli särbehandlade (Phillippi Jr. & McCann, 2018, s.146f). Schnittker och John (2007) påpekar att längden av straffen inte påverkar den unga individen i lika stor utsträckning som själva kontakten med fängelset, vilket kan förklaras som att strängare politik med längre straff inte behöver påverka individen i så stor utsträckning (s.125). Däremot talar forskning för att risken för återfall ökar om en ung individ tidigt utsätts för rättsväsendet genom till exempel frihetsberövande. Detta eftersom individen är mitt i en mognadsprocess mellan ett barn- och vuxenstadiet. Om ett fängelsestraff ska tillfogas under denna period är risken att långsiktig påverkan sker på grund av att individen fräntas sin miljö (SOU 2012:34, s.798f). Forskning ovan stärker Åströms tidigare citat med att fängelsestraff inte är en

gynnsam åtgärd utan istället riskerar att påverka individen negativt. Forskning kring negativa effekter av inkapacitering av ungdomar utgör en dominerande del men trots det här influeras politiken av att skärpa straffen för unga lagöverträdare.

6.2.6 Bryta segregation och motverka fattigdom

Socialdemokraterna anser att en viktig del i att motverka ungdomskriminaliteten är att minska de ekonomiska klyftorna i samhället och genom detta kunna minska segregationen i samhället. Genom lika förutsättningar kan vi skapa ett mer jämlikt samhälle där alla har en chans, detta beskriver Arhe Hamednaca (s) i debatten (Prot. 2010/11:65) genom följande citat:

[...] den borgerliga regeringsperioden har dragit isär landet och ökat klyftorna i samhället [...]. Resultatet har blivit att de som har sämst förutsättningar har fått det ännu sämre. Självfallet påverkar detta familjers och barns möjligheter [...]. Även boendesegregationen har ökat påtagligt i våra stora städer. Det bidrar till utanförskap och en känsla av vi och de. (s.135).

Socialdemokraterna menar ovan att segregation och utanförskap är en bidragande faktor till att kriminalitet uppstår. Genom ökad integration i samhället minskar känslan av utanförskap och unga söker sig då inte till kriminella gäng för att hitta tillhörighet. Likt

Socialdemokraterna menar Hammarén och Johansson (2009) att segregation ökar en känsla av olika grupp tillhörigheter där det bildas ett "vi" och "dem". Detta i sin tur påverkar hur våra identiteter utvecklas samt hur synen på den segregerade gruppen utformas. Till exempel kan segregation påverka rasismen i samhället eller fientligheten mot de segregerade grupperna (s.104). Socialdemokraterna anser det viktigt att bryta segregationen i samhället till följd av att de unga lagöverträdarna främst kommer från segregerade områden. De menar därmed att en minskad segregation i samhället leder till minskad ungdomsbrottslighet.

6.3 Åsiktsförskjutningar över tid

Vid en överblick över tidsperioden som vi valt att undersöka har det framkommit en rad likheter mellan partierna. Det förekommer i riksdagsdokumenten uppfattningar om att de unga kriminella ständigt blir yngre samt blir brotten grövre. De unga beskrivs komma från likartade familjeförhållanden och bakgrund samt sakna trygga vuxna förebilder, dessa argument beskrivs av samtliga partier under hela tidsperioden. Partierna menar att det är till följd av att de unga har brist på respekt och innehar ett normlöst beteende som de unga begår brottsliga handlingar.

Sedan 2000-talet beskriver framförallt Moderaterna att vid 18 års ålder borde unga anses vara vuxen och bör stå till svars för sina handlingar. Perspektivet används senare av Sverigedemokraterna som argumenterar på liknande sätt. Andra partier förklarar inte anledningen till strängare straff genom att individen är myndig utan fokuserar enbart på förebyggande arbete genom att framhäva exempelvis tidiga påverkningsfaktorer. Föräldraansvar anses som en av de faktorer som ska skydda individen vid bristande samhällskontakt. Samhällsperspektivet är över den undersökta tidsperioden konstant. Här betraktas tidiga insatser för att förebygga brottslighet som centralt med fokus på ett ökande av samhällets resurser. Genom det lokaliseras att likheterna mellan de undersökta partiernas åsikter inom tidsperioden är stora däremot är en stor skillnad mellan partierna synen på ungas påföljder i form av strängare straff eller inte. Fortsättningsvis kommer vi beskriva den förändring vi kan urskilja att de politiska partierna har gjort och hur en förändring ska kunna förklaras.

6.3.1 Politiska partier i rörelse

I detta avsnitt kommer analysens fokusering vara på den förändring som utlästes hos riksdagspartierna under den undersökta tidsperioden. Till följd av att partierna besitter liknande åsikter gällande åtgärder samt synen på den unga lagöverträdaren så kommer avsnittet behandla åsiktsförändringen på straffreduktion, eftersom det är kring detta ämne vi kan urskilja de största attitydförändringarna.

Den tydligaste förändringen som utläses är Socialdemokraternas åsiktsförskjutning. I början av den undersökta tidsperioden är Socialdemokraternas fokus förebyggande arbete samt tidiga insatser utav ungdomskriminaliteten. De argumenterar för att minska klyftorna och öka integrationen i samhället samt stärka familjen genom samhällsinsatser.

Socialdemokraterna betonar likaså vikten av att engagera hela samhället för att motverka ungdomsbrottsligheten, till exempel genom att involvera sociala verksamheter där ungdomen ska kunna socialiseras. Detta är dominerande åsikter och synsätt inom socialisationsmodellen. Åtgärderna fokuseras på en grundläggande individuell nivå, där resurser riktas mot den enskilda individen (Andersson & Nilsson, 2017, s.18ff). Margareta Sandgren (s) framhäver följande i debatten (Prot. 1999/2000:106):

Vi vet att brottsligheten får näring i utanförskap genom ökade klyftor - och ökade klyftor skapar motsättningar och bråk - hopplöshet, otrygghet och dåliga hemmiljöer, avsaknaden av normer och regler, frånvaro av vuxna och vuxnas förebilder, drogmissbruk och misslyckad skolgång. (s.110).

Denna typ av argument bottnar i den socialisationsmodell som tidigare presenterats i teoriavsnittet. Socialdemokraterna belyser att genom integrering av individen till samhället så sker attitydförändringar kring de normer som individen innehar. Syftet är att förändra individens förhållningssätt och stärka detta genom att individer återfår kontakt med övriga samhällets instanser (Sahlin, 2000, s.94). Detta beskrivs tydligt i de avslutande meningarna i debatten från 2000, där Socialdemokraternas Margareta Sandgren (Prot. 1999/2000:106) betonar vikten av brottsförebyggande: "Det är viktigt att vi för diskussioner kring brottens orsaker och betydelsen av goda levnadsvillkor för människor i ett brottsförebyggande perspektiv." (s.113). Sandgren belyser återigen relevansen av att fokusera både på de bakomliggande faktorerna men likaså samhällsstrukturen vid kriminalitet och brottsligt beteende. Socialisationsmodellen framställer samhället vikt att bidra med de resurser och stöd som individen behöver för att motverka normbrytande beteende och minska brottslighet. Dessa åtgärder bidrar till att det kriminella beteendet ska kunna elimineras med hjälp av strukturella insatser. Individen anses därigenom som flexibel i sin karaktär och insatser som riktas mot individen ska förändra normerna denna innehar (Sahlin, 2000, s.95f, 111; Andersson & Nilsson, 2017, s.18). Dessa former av argument används tydligt av Socialdemokraterna under större delen av perioden. Det är inte förrän 2019 som attitydförändringen kring straffreduktionen sker och då genom en stark vilja att omformulera straffreduktionen och inte att annullera den. I och med det kan vi lokalisera att det sker en attitydförändring mellan åren 2015 och 2019. I debatten (Prot. 2019/20:46) kring ungdomsbrottslighet och straffreduktionen beskriver Morgan Johansson (s) att han anser att förändringen av straffreduktionen bör ske på följande sätt:

Regeringen har nyligen presenterat det största paketet mot gängkriminaliteten någonsin i Sverige. Paketet omfattar ett flertal nya verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna, hårdare straff och ett bättre brottsförebyggande arbete. Flera av paketets åtgärder riktas helt eller delvis mot unga lagöverträdare. Det handlar bland annat om [...] att avskaffa ungdomsreduktionen för unga vuxna vid grov brottslighet [...]. (s.11).

Johansson belyser att straffreduktionen ska avskaffas dock endast för unga lagöverträdare som begår grova brott. Socialdemokraterna har under 20 år förändrat den syn som de har på straffreduktion. Socialdemokraterna har gått från att särbehandlingen av unga lagöverträdare skulle finnas till att avskaffa straffreduktionen för de lagöverträdarna mellan 18–21 år som begår grövre brott. Skiftet går mer mot kontrollmodellens åsikter kring brottsprevention. Det vill säga att modellen inför begränsningar för de unga lagöverträdarna genom att använda sig av inkapacitering för de individer som begår grova brott. Anledningen till detta är kontrollmodellens behov av att hindra individer från att begå brottsliga handlingar (Sahlin, 2000, s.99; Andersson & Nilsson, 2017, s.19). Kontrollen som sker har som syfte att reglera attitydförändring som har skett till följd av att politikerna anser att brottsligheten har ökat och att gärningsmännens ålder har sjunkit. En förändring i lagstiftningen kan medföra direkta åtgärder då kontrollmodellen som sagt tidigare inte kräver en större samhällsförändring utan kan regleras omgående (Sahlin, 2000, s.110f). Det är de skyndsamma åtgärderna som politikerna anses vara i behov av. Socialdemokraternas linje blir i och med detta att *endast* omfatta de som begår grov brottslighet. Socialdemokraterna väljer att inte driva denna fråga helt såsom Moderaterna och Sverigedemokraterna utan endast begränsa straffreduktionen till en viss form av brott. Socialdemokraternas generella argumentation, i detta avseende, går mot högerpolitik i form av att straff ska skärpas.

Moderaterna har diskuterat frågan om slopad straffreduktion sedan 2000, då genom Sten Tolgfors (m) yrkande i motionen (Mot. 1999/2000:Ju704): “Att riksdagen hos regeringen begär förslag som innebär att straffet utmåts på samma sätt för alla brottslingar över 18 år, i enlighet med vad som anförs i motionen,” (s.4). Moderaterna vill genom detta yrkande väcka debatt kring frågan om straffreduktionen och därigenom kunna ändra lagstiftningen. Trots denna långa period har lagen fortfarande inte ändrats och Moderaterna har valt att fokusera på andra frågor i debatten kring unga lagöverträdare. Det är först 2019 straffreduktionen får en

stor roll hos samtliga partier i debatterna. Till skillnad från Moderaterna har Sverigedemokraterna sedan 2010 drivit frågan kring slopad straffreduktion i hög utsträckning. Ett exempel på Sverigedemokraternas ståndpunkt beskrivs genom Adam Marttinen (sd) i debatten (Prot. 2015/16:78):

En annan sak som det finns upp till 50 procent rabatt på i Sverige är mord, alltså straffrabatt för den som utför mordet. Men du måste passa på att mörda någon medan du är mellan 18 och 21 år eftersom straffrabatten gäller bara gärningsmän som är mellan 18–21 år. Så ser lagen ut helt enkelt [...]. (s.5).

Sverigedemokraternas starka utgångspunkt kring straffreduktionen grundar sig i motionen till den ovan angivna debatten. De diskuterar således mycket om rabatten som inte tillhörande i den svenska rättspolitik och anser att den därför borde avskaffas helt. Sverigedemokraterna lägger stor vikt vid att en förövare över 18 år räknas som myndig och ska därför vara benägen till att stå för sina konsekvenser samt att offret bör få upprättelse i form av att förövaren döms till hårdare straff. Detta kan illustreras genom följande citat i motionen (Mot: 2015/16:2834) av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda sd): “[...]gärningsmännen är unga och därmed åtnjuter den rabatt som det svenska rättssystemet idag erbjuder. Grova mord, våldtäkter, rån med mera resulterar alltför ofta i väldigt korta straffvärden[...].” (s.9). Sverigedemokraterna beskriver en stor misstro mot det svenska rättssystemet där grova brott får allt för korta påföljder. De vill, sedan deras intåg i riksdagen, genomgå en stor förändring kring ämnet och visar en uppgivenhet i att inget annat parti vill stå bakom deras yrkanden. Kontrollmodellen belyser ovanstående resonemang med avskaffande av straffreduktionen och skärpta straff med att om inte individens egna rationella tänkande förhindrar en brottslig handling så behöver staten ingripa. Kontrollmodellen eftersträvar en samhällsordning med hjälp av kontrollerande åtgärder såsom fängelse och övervakning (Sarnecki, 2017, s.101; Sahlin, 2000, s.99). Detta sker genom att Moderaterna och Sverigedemokraterna kräver att särbehandlingen av unga lagöverträdare förändras och att staten tillhandahåller skärpta straff.

Den förändring ett specifikt parti har gjort, det vill säga socialdemokraterna, kopplas till en form av paradigmförändring (paradigmshift). Genom en ändrad samhällssyn på straffreduktionen har samhället gått från ett socialisationsparadigm till ett paradigm med mycket mer fokus på kontroll. Trots lokaliseringen av former av kontroll samt socialisation under hela tidsramen framkallas det en tydlig förändring i samhället då synen på den unga

brottslingen har förändrats. Under de första undersökta åren beskrivs den unga lagöverträdaren som offer för gängkriminalitet på grund av exempelvis av en ogynnsam uppväxtsituation. Trots att dessa argument följer med till dagens debatter har fokuseringen ändrat riktning. I 2019 års debatter lyser kontrollmodellen allt mer igenom då majoriteten av partierna anser att unga bör straffas hårdare och straffreduktionen bör avskaffas. På grund av detta utläses att en åsiktsförändring sker i samhället där kriminalpolitiken influeras av kontrollparadigm. Det kan därför sägas att det har skett ett paradigmskifte som delvis kan förklaras genom begreppet *hybridisering* (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.24). Skiftet kopplas framförallt till Socialdemokraternas förändring då de likt hybridisering först motsätter sig kontrollparadigmen för att sedan bemöta den men då genom en egen modifiering. Socialdemokraternas modifiering av kontrollparadigmen uppfattas, ur ett politiskt perspektiv, som en tendens till att möta den motsatta sidan utan att likställa sig den helt. Forskning beskriver hur varierande samhällsmedborgares åsikter är och hur dessa påverkar debatterna. Enligt Jerre (2013) är beskrivningen av fenomenet inte lika enkelt. Liket politikernas åsikter kring ämnet straffreduktion anser forskaren att samhällsmedborgarna har lika skiftande åsikter kring brott och straff. Den bakgrund och information samhällsmedborgare har om brottet beskrivs vara anledningen till den valda påföljden. I och med detta varierade samhällsmedborgarnas åsikter i undersökningsrapporten väldigt mycket. I vissa fall dömdes den åtalade till för lågt straff och i andra fall skulle samhällsmedborgaren själv döma ut ett straff som var lägre än vad domstolen skulle dela ut. På grund av att denna skiftning finns, kan politikerna använda sig av samhällsmedborgarens varierande åsikter vid debatter och argumentation. Samhällets åsikter har en större betydelse i kriminalpolitiken och argument som politikerna för fram i debatterna i dagens läge än tidigare (s.23ff). Socialdemokraterna har under sin förändring betraktat de andra partiernas åsikter om att avskaffa straffreduktionen för att sedan transformera diskursen till sin egen genom att endast uttrycka sig positivt till ett avskaffande av straffreduktionen vid grov brottslighet. Om ett sådant paradigmskifte får en dominerande status kommer förändringen anses vara en form av "normalpraktik" (Sahlin, 2000, s.110). Sahlin (2000) förklarar att den dominerande preventionsmodellen, exempelvis socialisationsmodellen och kontrollmodellen, har andra betydelser. Den dominerande modellen återspeglar en den samhällsåskådning som är högst relevant för tidsperioden. Eftersom kontrollmodellen och socialisationsmodellen har varierande synsätt på till exempel den kriminella avvikaren så kommer detta speglas i samhället i stort, exempelvis vilka påföljder som en lagöverträdare ska dömas till eller vilka andra samhällsförändringar som ska ske utifrån modellernas synsätt. Dock kan inte en modell motiveras utifrån att den är mer

effektiv än en annan modell eftersom modellerna inte är jämförbara utan den dominerande diskursen utgår endast från samhällets ideologi. Dessutom beskrivs rättspolitikerna som integrerad i samhället, genom att den producerar kunskap om den kontext individen befinner sig i (s.111f; Sarnecki, 2017, s.120). Utifrån detta så kommer både samhället och samhällsmedborgarna påverkas av politikernas användning av kontrollmodellen i dagens läge.

6.4 Sammanfattning av resultatet

I detta avsnitt kommer vi att sammanfatta vår analys genom att tydligt ge svar på våra frågeställningar.

Vår första fråga var: *Hur framställs ungdomsbrottslighet och den unga lagöverträdaren av riksdagsledamöter?* Ungdomsbrottsligheten i sig beskrivs som ett snedsteg från den unge till följd av samhällets bristande resurser som har misslyckats med att fånga upp den unga lagöverträdaren innan det är försent. Stor vikt läggs på skolans och socialtjänstens ansvar att hjälpa den unge i ett tidigt skede. Ledamöterna menar att föräldraansvar är grundläggande då det är på grund av brister i uppfostran som ungdomarna begår kriminella handlingar. Partierna anser att det är till stor del föräldrarna som bör anses som den största brottsförebyggande åtgärden. I debatterna beskrivs brottsligheten bli allt grövre under de undersökta åren och brottsligheten kopplas vanligen till gäng.

Den unga lagöverträdaren framställs likartat under hela tidsperioden. De beskriver brottslingen som en normlös bråkstake som kommer från bristande familjeförhållanden. Oftast beskrivs den unga lagöverträdaren som en kille, och likt ovan, som rekryterats till gängkriminaliteten. Partierna urskiljer att den unga lagöverträdaren vanligen härstammar från segregerade områden i samhället. Dessutom som en individ som till följd av bristande föräldrar saknar någon trygg vuxen i sin närhet och har brist på annan tillhörighet. En annan vanligt förekommande beskrivning av den unga lagöverträdaren är att de blir allt yngre vid sin brottsliga debut. Många av de orsaker till ungdomsbrottslighet kan även vara åtgärder då de ses som skyddsfaktorer för individen när det möter individens behov. När åtgärderna då fungerar och stärker individen så minskar risken för ett kriminellt beteende.

Andra frågan lyder: *Hur framställs straffreduktion av riksdagsledamöter kring ungdomsbrottslighet?* Debatten i riksdagen gällande straffreduktionen framställs genom olika argument där en tydlig skillnad mellan partierna kan lokaliserats. Ena sidan beskriver riksdagsledamöterna straffreduktionen som en försäkring för ungdomarna som råkat hamna

snett och bör med hjälp av straffreduktionen särbehandlas. Ledamöterna som inte driver frågan om slopad straffreduktion påpekar istället på andra åtgärder, framförallt strukturella förändringar och tidiga insatser. Riksdagsledamöterna på andra sidan beskriver de unga lagöverträdarna som myndiga och anser att de bör stå till svars för sina handlingar utifrån att de räknas som vuxen i andra aspekter i samhället. De anser också att straffreduktionen är något som inte tillhör rättspolitik. Det framgår därför tydligare i debatterna vilka partier som vill avskaffa straffreduktionen än vilka som är emot då partierna som är för slopad straffreduktion är de som framhävs i debatterna.

Den tredje frågan var: *På vilket sätt går det att förstå riksdagsledamöters argument kring straffreduktion under den undersökta tidsperioden?* Straffreduktionen har under hela tidsperioden varit ett ämne som politikerna talat om och beskrivit, dock varierande beroende på vilket parti som belyser frågan. Moderaterna har sedan 2000 varit väldigt drivande i att avskaffa straffreduktionen för unga lagöverträdare 18–21 år. Efter riksdagsvalet 2010 blev Sverigedemokraterna starkt drivande i frågan och Moderaterna tystades istället ner. Det är inte förrän 2019 som Moderaterna ännu en gång lägger fram starka argument att för straffreduktionen ska avskaffas och myndiga 18 åringar ska straffas som en vuxen lagöverträdare.

Mest framträdande blev Socialdemokraternas drastiska attitydförändring kring straffreduktionen. Från att vilja ha kvar straffreduktionen och fokusera på samhällsförändringar och individperspektiv till att straffreduktionen endast skulle gälla vid grov kriminalitet. Ett flertal argument i debatterna fokuserar på strukturella åtgärder så som minskad segregation och förstärkande av samhällets resurser. Denna typen av argument förbinds med en tydlig socialisationsmodell. Däremot kan en förändring uppmärksammas då synen på straffreduktionen genomsyras av ett samhälle influerat av en kontrollmodell. I och med ett förändrat värderingsperspektiv blir kontrollparadigmets åsikter mer tydligt för de inblandande partierna men däremot så återspeglas inte alla partiers ståndpunkt i frågan på grund av att alla partier inte driver frågan framåt. Denna förändring förklaras genom begreppet *hybridisering* som framställer Socialdemokraternas skifte där dem tillämpar den befintliga diskursen för att sedan förändra den till sin egen genom en modifikation. Utifrån detta beskrivs politiken, som Socialdemokraterna för, genomgå ett paradigmskifte från socialisation till kontroll. Denna kontroll utgör sig mest i inkapacitering snarare än kontroll i form av övervakning och utökande av rättsväsendet. Denna typ av argument har Moderaterna bedrivit i frågan sedan 2000. Moderaterna har under tidsperioden ständigt argumenterat för att myndiga individer ska straffas på liknande sätt och att Sverige behöver ta tag i kriminaliteten

med krafttag. I och med detta skifte återspeglas tendenser av att svensk kriminalpolitik blir mer kontrollerande med strängare straff som påföljd.

7. Avslutande diskussion

I vår undersökning har vi analyserat riksdagsdebatter och motioner, för att genom dessa sammanställa hur ungdomskriminella och straffreduktionen för 18–21 år debatterats. Syftet med denna uppsats har varit att analysera politiska partier i den svenska riksdagens tolkning av unga lagöverträdare och partiernas åsikter kring straffreduktion. En historisk tillbakablick av den svenska kriminalpolitiken kompletterar analysen och breddar vår diskussion.

Dokumentet har ett ursprung som sträcker sig över två decennier. Inför denna undersökning fann vi att ungdomskriminalitet och straffreduktion utifrån ett politiskt perspektiv inte återfinns inom forskning, vilket ledde till att vi ville undersöka detta vidare.

Under vår undersökning väcktes det en tanke kring Socialdemokraternas ändring av åsikt gällande straffreduktionen, men trots att de har ändrat riktning vill de inte ta bort den helt utan endast omformulera den. Detta väcker funderingar då vi undrar varför de vill ändra straffreduktionen men inte likt de andra partierna. För att diskutera frågan anser vi att det intressant att förbinda frågan i en historisk förankring kring Socialdemokraternas ståndpunkt och hur straffreduktionen infördes under 30-talet. Under införandet av straffreduktionen bestod Sveriges styre av en socialdemokratisk regering. Det var till följd av Socialdemokraterna som straffreduktionen sedan kom att införas i svensk lag och därför det ser ut som det gör idag. Som nämndes i vår bakgrund var det Karl Schlyter som stärkte debatten kring ungas särbehandling i rättsväsendet och som bidrog till att lagen infördes. På grund av detta anser vi att det finns en intressant tanke kring Socialdemokraternas motstånd till att avskaffa straffreduktionen helt då ett motstånd kan finnas, inte för att de anser att det är fel att ta bort den utan för att behålla den starka grund som Socialdemokraterna en gång stadgade, det vill säga Karl Schlyters implementering av straffreduktionen. Genom att Socialdemokraterna en gång införde reduktionen anser vi att det kan finnas en bakomliggande faktor att inte gå emot sig själva trots att nästan ett sekel har passerat. Vi tror därför att det kan vara en bidragande faktor kring att Socialdemokraterna gått med på att ändra straffreduktionen men inte vill avskaffa den helt och hållet. Samtidigt som vi förstår att det kan finnas en rad andra argument med en större politisk ideologisk förankring, anser vi att det i hög utsträckning är intressant att tänka sig en ytterligare anledning kring bibehållandet av lagen. Denna anledning kan snarare betraktas som en historisk förankring och inte baserad på Socialdemokraternas ideologi i sig.

Socialdemokraternas skifte uttrycks tydligt i debatterna men skiftet blir först tydligt 2019 när de vill ändra lagstiftningen. Liknande tendenser kan vi se genom alla debatterna då

motståndare till att avskaffa straffreduktionen inte uttrycker sitt motstånd utan istället debatterar för andra åtgärder för ungdomsbrottslighet. På grund av detta framställs partierna som vill avskaffa reduktionen i högre grad än de som inte vill avskaffa den. Vänsterpartiet och Miljöpartiet är exempel på detta då de endast diskuterar ungdomskriminalitet i stort och därmed inte framhävs i debatten om straffreduktion. Analytiskt hade deras åsikter kring straffreduktionen varit av stort intresse för uppsatsen men däremot var detta inte möjligt då de inte debatterar frågan i lika hög grad och kan därför inte diskuteras i uppsatsens fråga kring straffreduktion.

En annan aspekt som väckt vårt intresse under undersökningens gång var framställandet av de unga lagöverträdarna som kroniska brottslingar. Begreppet kronisk är vanligt förekommande inom kriminologi men förknippas främst inom det medicinska området. Begreppet har likaså en förankring till den kontrollmodell som tidigare beskrivits. Utifrån vår synpunkt anser vi att begreppet kronisk brottsling har en stämplande och karaktäriserande effekt. Till följd av att begreppet grundar sig i den medicinska sektorn tillskrivs den kroniska brottslingen en obotlig status där individen aldrig kan behandlas och därmed bryta det kriminella beteendet. Det kan bedömas vara särskilt känslösamt när begreppet flitigt används vid beskrivning unga lagöverträdare. Forskning påvisar att yngre som debuterar i kriminalitet löper större risk för att bli kroniker. Trots det anser vi begreppet som kraftfullt vid beskrivningar av unga då de betraktas vara bortom all hjälp. Genom att politiker använder begreppet kroniker när de beskriver unga lagöverträdarna, frågar vi oss varför begreppet används i debatterna och till vilket syfte. Vi har reflekterat över om användningen av kronisk brottsling används för att trycka på att Sverige borde övergå mot en striktare kriminalpolitik och att begreppet i sig stärker synen på ungdomskriminalitet som ständigt ökande och som kräver hårdare åtgärder. En aspekt är att partierna beskriver de unga lagöverträdarna som farliga för samhället och bör därför straffas hårdare än vad de gör idag. Vi anser att partierna till följd av det betonar att straff används för att tillrättavisa och inte för att ge ungdomarna behandling. De argumenterar regelbundet för att höja straffen på grund av att de unga bör avtjäna sitt straff och utesluter behandlingsaspekten. Samtliga partier har varierande åsikter om det men ledamöterna som argumenterar om kronisk brottslighet argumenterar likaså för påföljder som motsvarar konsekvenserna av den unga lagöverträdarens handlande.

7.1 Arbetets påverkan på socialt arbete och förslag för framtida forskning

Ett kommande beslut kring straffreduktionen kan komma att påverka socialt arbete i stort då en sådan förändring påverkar hur arbetet med unga lagöverträdare sker inom socialtjänsten. Det är i och med riksdagens fokus på ämnet och de potentiella förändringar för socialtjänsten som detta kan innebära, som det är av största vikt att följa den debatt som sker. I dagens läge är socialtjänsten regelbundet inblandad i de påföljder som en ungdom får i form av behandling. Skulle ändringar ske kommer således socialtjänstens ansvar vid unga lagöverträdare att minska då fängelse ges som påföljd. Långsiktigt skulle socialtjänsten kunna påverkas genom att fler bestraffas med fängelse och löper större risk för till exempel psykisk ohälsa vilket kan bidra till ökat arbete för socialtjänst eller andra instanser inom socialt arbete. På grund av det anser vi att den rådande debatten har en stor betydelse för vår yrkesgrupp och därför viktig att undersöka.

Avslutningsvis anser vi att denna undersökning är viktig för framtida forskning då vidare frågor kring hur en eventuell förändring av rättspolitikerna kan medföra konsekvenser för individen och samhälle. Exempelvis hur de unga lagöverträdarna som vid en förändring istället döms till fängelse kommer påverkas samt vad en borttagande av straffreduktionen kan få för konsekvenser för gängkriminaliteten eller brott som begås av unga med särskilda omständigheter. Genom denna undersökning anser vi att vi har belyst en högaktuell debatt som inte kartlagts på ett liknande sätt tidigare. Till följd av uppsatsen har vi påbörjat en viktig debatt för vårt samhälle och belyst ett nytt perspektiv som vi hoppas ska kunna leda till vidare forskning. Utifrån vår forskning har vi kunnat konstatera en eventuell samhällsförändring kommer ske och därför anser vi att en mer omfattande forskning med ett bredare tidsperspektiv hade kunnat ge en ännu klarare bild på eventuella förändringar och möjligtvis kunnat belysa flera förändringssteg.

Referenser

- Andersson, Robert & Nilsson, Roddy (2017). *Svensk kriminalpolitik*. Stockholm: Liber.
- Almqvist, Kjerstin (2006). "Identitet och etnicitet" I: Frisé, Ann & Hwang, Philip (red.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.
- Ashkar, Peter J. & Kenny, Dianna T. (2008). *Views From the Inside: Young Offenders' Subjective Experiences of Incarceration*. International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology, 52(5).
- Balvig, Flemming, Gunnlaugsson, Helgi, Jerre, Kristina, Tham, Henrik, & Kinnunen, Aarne (2015). The public sense of justice in Scandinavia: A study of attitudes towards punishments. *European Journal Of Criminology*, 12(3), 342–361.
- Bondeson, Ulla (1974). *Fången i fångsamhället*. Malmö: P.A. Norstedt & Söners förlag.
- Brante, Thomas (2013). "Realismen och fältet sociala problem". I: Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Börjesson, Bengt (1966). *Om påföljders verkningar - En undersökning av prognosen för unga lagöverträdare efter olika slag av behandling*. Uppsala: Almqvist & Wiksells boktryckeri AB.
- Du Déés, Helena & Sarnecki Jerzy (2013, 8 april). "Skärpta straff fel metod att minska brottsligheten". *Dagens nyheter*. s. 6.
- Frisé, Ann (2006). "Kropp, utseende & sexualitet". I: Frisé, Ann & Hwang, Philip (red.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.
- Garland, David (2001). *The Culture of Control - Crime and social order in Contemporary Society*. Chicago: Chicago University Press.
- Giddens, Anthony & Sutton, Philip W. (2014). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Hammarén, Nils & Johansson, Thomas (2009). *Identitet*. Malmö: Liber AB.
- Havnesköld, Leif & Risholm Mothander, Pia (2009). *Utvecklingspsykologi*. Stockholm: Liber AB
- Jareborg, Nils & Zila Josef (2014). *Straffrättens påföljdlära*. Stockholm: Nordstedts juridik AB
- Jerre, Kristina (2013). "The Public's Sense of Justice in Sweden - a Smorgasbord of Opinions." (Avhandlingsserie / Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet, 33)
- Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (2012). *Etiska dilemman: Forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö: Gleerups.
- Kroger, Jane (2006). "Identitetsutvecklingen i de tidiga vuxenåren" I: Frisé, Ann & Hwang, Philip (red.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.
- Kroger, Jane (2007). *Identity development: adolescence through adulthood*. Thousand oaks: Sage publications.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lalander, Philip & Johansson, Thomas (2012). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur
- Lambie, Ian & Randell, Isabel (2013). *The impact of incarceration on juvenile offenders*. Clinical Psychology Review, 33(3).

- Leviner, Pernilla & Eneroth, Elisabeth (2014). "Socialtjänstens ansvar för barn och unga" I: Eneroth, Elisabeth (red.) *Juridik för socialt arbete*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Matthew, David & Sutton, Carole D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2013a). "Introduktion: Vad är ett socialt problem". I: Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) *perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (2013b). "Perspektiv på sociala problem - några positioner". I: Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) *perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Phillippi Jr., Stephen W. & McCann, Ellen P. "Youth certified as adults and serving adult sentences". I: Church, Wesley T. & Springer, David W. (2018). *Serving the stigmatized: Working within the incarcerated environment*. New York: Oxford University Press.
- Sahlin, Ingrid (2013). "Sociala problem som verklighetskonstruktioner". I: Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Sahlin, Ingrid (2000). *Brottsprevention som begrepp och samhällsfenomen*. Lund: Arkiv.
- Sarnecki, Jerzy (2017). *Brottsligheten och samhället* (Andra upplagan ed.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Schiratzki, Johanna (2019). *Barnrättens grunder*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Schnittker, Jason & John, Andrea (2007). *Enduring Stigma: The Long-Term Effects of Incarceration on Health*. *Journal of Health and Social Behavior*, 48(2).
- Schreiber, Evelyn (2018, 2 juni). Straffrabatt: Det är smart att visa hänsyn. *Dagens nyheter*. s. 2.
- Smedler, Ann-Charlotte & Drake, Karin (2006). "Identitet och kön" I: Frisé, Ann & Hwang, Philip (red.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.
- Sunesson, Sune (2013). "Sociala problem och samhällsbekymmer i historien" I: Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.
- Wennberg, Suzanne (2017). *Introduktion till straffrätten*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.
- Winther Jørgensen, Marianne, & Phillips, Louise. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Åsberg, Rodney (2001). *Ontologi, epistemologi och metodologi - En kritisk genomgång av vissa grundläggande vetenskapsteoretiska begrepp och ansatser*. Göteborg: Göteborgs Universitet.

Myndighetspublikationer

- Brottsförebyggande rådet, Brå (2009). *Orsaker till brott bland unga och metoder att motverka kriminell utveckling - En kunskapsinventering*. Hämtad från Brottsförebyggande rådet:
<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2009-05-20-orsaker-till-brott-bland-unga-och-metoder-att-motverka-kriminell-utveckling.html>
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Särbehandling av lagöverträdare 18–20 år En kunskapsmanställning*. Hämtad från Brottsförebyggande rådet:

<https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2012-03-22-sarbehandling-av-lagovertradare-18-20-ar.html>.

Justitiedepartementet (1996). *Allas vårt ansvar: Ett nationellt brottsförebyggande program* (Ds: departementsserien, 1996:59). Stockholm.

Socialstyrelsen (2020). *Barn och unga som begår brott – Handbok för socialtjänsten*. Stockholm: Atta45 Tryckeri AB.

SOU (1951:41). *Ungdomen möter samhället - Ungdomsvårdskommittén betänkande*. Stockholm: K. L. Beckmans boktryckeri.

SOU (2012:34). *Nya påföljder*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

SOU (2018:85). *Slopad straffrabatt för unga myndiga*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Offentliga tryck

Motion 1999/2000:Ju704. *Åtgärder mot ungdomsbrottslighet*. Hämtad från: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/atgarder-mot-ungdomsbrottslighet_GN02Ju704

Motion 2004/05:Ju352. *Lågtolerans mot brott - en ny syn på rättsväsendet*. Hämtad från: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/lagtolerans-mot-brott---en-ny-syn-pa-rattsvasendet_GS02Ju352

Motion 2010/11:Ju422. *Kraftiga straffskärpningar för våldsbrott*. Hämtad från: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/kraftiga-straffskarpningar-for-valdsbrott_GY02Ju422

Motion 2015/16:2834. *Straffskärpningar*. Hämtad från: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/straffskarpningar_H3022834

Interpellation till statsråd 2019/20:145 *Ungdomsbrottslighet och straffrabatt*. Hämtad från: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/interpellation/ungdomsbrottslighet-och-straffrabatt-_H710145

Protokoll 1999/2000:106 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: www.riksdagen.se [2020-03-03]

Protokoll 2005/06:127 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-protokoll-200506127-fredagen-den-19_GT09127 [2020-03-10]

Protokoll 2010/11:65 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-protokoll-20101165-onsdagen-den-2_GY0965 [2020-03-05]

Protokoll 2015/16:78 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20151678-torsdagen-den-10-mars_H30978 [2020-03-03]

Protokoll 2015/16:100 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/protokoll-201516100-torsdagen-den-28-april_H309100 [2020-03-03]

Protokoll 2019/20:46 [Elektronisk] Stockholm. Tillgänglig: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/protokoll/protokoll-20192046-fredagen-den-6-december_H70946 [2020-03-05]

Lagrum

SFS 1962:700. *Brottsbalken*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1964:167. *Lagen om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 1990:52. *Lagen om särskilda bestämmelser för vård av unga*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2002:445. *Lag om medling med anledning av brott*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Internetkällor

Regeringskansliet (u.å) *Interpellationssvar och svar i riksdagen*. Hämtad 2020-04-08 från:

<https://www.regeringen.se/sveriges-regering/forsvarsdepartementet/peter-hultqvist/interpellationssvar-och-svar-i-riksdagen/>